

Notulen

**Algemene Vergadering van Aandeelhouders ABN AMRO Bank N.V.
24 April 2024**

**Hoofdkantoor ABN AMRO, Gustav Mahlerlaan 10, Amsterdam
14.00 – 16.52 uur**

(Deze notulen zijn een zakelijke weergave van de inhoud van de vergadering)

1 Opening en mededelingen

De voorzitter

Dames en heren, het is twee uur en ik stel voor dat we beginnen. Ik heet u van harte welkom. Ik open deze Algemene Vergadering van Aandeelhouders van ABN AMRO. Van de kant van ABN AMRO is namens de Raad van Commissarissen de voltallige raad aanwezig, met uitzondering van Laetitia Griffith die later zal aanschuiven. Dat is in de eerste plaats Arjen Dorland, als vicevoorzitter van de Raad van Commissarissen en voorzitter van de Remuneratie Commissie, links van mij Sarah Russell, linksachter van mij Michiel Lap, direct achter mij Femke de Vries, rechtsachter Mariken Tannemaat en ikzelf, Tom de Swaan, als voorzitter van de Raad van Commissarissen. Namens de Executive Board zijn de volgende bestuursleden aanwezig, een deel zit hier op het podium en een deel zit op de eerste rij in de zaal: Robert Swaak, hier rechts van mij Ferdinand Vaandrager, CFO, rechts van mij, Tanja Cuppen uiterst rechts, Carsten Bittner in de zaal, Chief Information, Innovation and Technology Officer, Dan Dorner, hoofd van Corporate Banking, Choy van der Hooft-Cheong, hoofd van Wealth Management, dan Annerie Vreugdenhil, hoofd Personal & Business Banking en

Ton van Nimwegen, Chief Operations Officer. Als secretaris van deze vergadering treedt op Hanneke Dorsman, General Counsel en Company Secretary van ABN AMRO. En Caroline Oosterloo - van 't Hoff, het voorgestelde tijdelijke lid van de Executive Board van ABN AMRO is ook aanwezig. Zij zit op de eerste rij. Namens EY, onze accountant, is Bernard Roeders aanwezig en namens de Raad van Medewerkers is onder andere Arlene Bosman aanwezig. En notaris Niels Wolswijk van Zuidbroek Notarissen is aanwezig om tijdens deze vergadering toezicht te houden op het correcte verloop van de stemmingen.

Graag vraag ik uw aandacht voor de volgende mededelingen van huishoudelijke aard. Aandeelhouders en certificaathouders wonen deze Algemene Vergadering fysiek of virtueel bij. Daarnaast was het mogelijk om stemrecht uit te oefenen via elektronische of schriftelijke volmacht. De vergadering is in het Nederlands, zoals u hoort. Zoals gebruikelijk zendt ABN AMRO deze vergadering ook rechtstreeks uit via een webcast op de website, zowel in het Nederlands als simultaan in het Engels. Van de hele vergadering maken wij een geluidsopname uitsluitend ten behoeve van het opmaken van de notulen. Deze notulen zullen vanaf 23 juli 2024 gedurende drie maanden beschikbaar zijn voor commentaar op de website van ABN AMRO. Daarna zullen de notulen overeenkomstig de statuten worden vastgesteld en ondertekend door de secretaris en mijzelf als voorzitter.

Ik constateer dat de aandeelhouders en certificaathouders overeenkomstig de wet en de statuten zijn opgeroepen. De vergadering kan dus rechtsgeldige besluiten nemen en de aandeel- en certificaathouders hebben geen voorstel ter behandeling in deze vergadering ingediend.

Dan geef ik nu graag een korte toelichting op de gang van zaken. U heeft de agenda in de convocatie kunnen volgen. Wij willen alle aandeelhouders en certificaathouders in de gelegenheid stellen de vergadering te volgen en actief aan de vergadering deel te nemen. Bij de beantwoording van de vragen per agendapunt zullen wij eerst de vragen die wij vooraf hebben ontvangen beantwoorden. Vervolgens zullen de vragen die door de deelnemers hier in de zaal worden gesteld worden behandeld en dan die via de live chat worden gesteld.

Sommige agendapunten bestaan uit meerdere onderdelen, zoals u heeft kunnen zien in de agenda. Bijvoorbeeld geldt dat in sterke mate voor agendapunt 2. Wij zullen eerst alle onderdelen en de presentaties behorend bij een afzonderlijk agendapunt achter elkaar behandelen en daarna eventuele vragen beantwoorden die betrekking hebben op het geheel van de presentaties. Onder agendapunt 2 zal dat het geval zijn na de presentatie van EY. Aangezien agendapunt 2(e), dat is daaraan voorafgaande, ter adviserende stemming aan u wordt voorgelegd, zal voorafgaand aan deze stemming al gelegenheid worden gegeven hierover vragen te stellen voor zover deze betrekking hebben op het bezoldigingsverslag van 2023.

U kunt gedurende de vergadering vragen stellen via de live chat en om iedereen een kans te geven, verzoeken wij u daarom maximaal drie vragen per agendapunt te stellen tijdens de vergadering.

U heeft gedurende de hele vergadering de mogelijkheid uw stem uit te brengen. Zoals u kunt zien, is de stemming op dit moment al geopend. Ja, dat zie ik ook. De stemming zal mogelijk blijven tot sluiting van agendapunt 10. Dit is het laatste agendapunt dat ter stemming wordt voorgelegd. Wij zullen de stemuitslagen daarom pas aan het eind van de vergadering bekendmaken. Tot zover de punten van huishoudelijke aard.

Voordat ik het woord geef aan Robert Swaak voor het verslag van de Executive Board wil ik even stilstaan bij een aantal actuele zaken. 2023 was wederom een zeer bewogen jaar. De oorlog in Oekraïne duurt nog steeds voort, met veel humanitair leed als gevolg. En daar is na de gruwelijke aanval op Israël op 7 oktober ook de oorlog in Gaza bij gekomen, met nog meer menselijk leed als gevolg. Bovendien moeten we constateren dat de economische groei in Europa, en daarmee ook in Nederland, achterblijft bij die in de Verenigde Staten en China. De economie in de eurozone stagneerde voor het zesde kwartaal op rij, waarbij overigens onze economen voor de rest van het jaar een gematigde groei verwachten. Wat betreft Nederland is de verwachting van ons economisch bureau dat de groei in de loop van dit jaar iets verder zal aantrekken

Vanzelfsprekend kijken wij zoals u allemaal met grote interesse naar de voortgang van de formatiegesprekken in Den Haag. Als bank praten wij dagelijks met klanten en herkennen we de behoefte aan duidelijkheid, consistentie en voorspelbaarheid van beleid, met name als het gaat om een aantal belangrijke economische en maatschappelijke uitdagingen waar ons land voor staat. Hoe langer beslissingen op die grote dossiers uitblijven of onverwacht impactvolle besluiten worden genomen, des te langer houdt de onzekerheid onder ondernemers en investeerders over de toekomst aan en dat is niet goed voor het ondernemingsklimaat in ons land.

Als bank nemen wij onze verantwoordelijkheid naar de samenleving graag en met overtuiging. Wij werken dagelijks samen met onze klanten om hen vooruit te helpen, bijvoorbeeld op het gebied van verduurzaming. In ons verslag over het afgelopen jaar heeft u kunnen lezen over de voortgang die we hebben gemaakt in de uitvoering van onze klimaatstrategie en welke stappen we daar de komende tijd, samen met onze klanten, nog zullen zetten op weg naar een netto nul uitstoot-economie in 2050.

Bij al onze activiteiten spelen onze mensen een cruciale rol om, zeker in deze onrustige tijden, onze klanten zo goed mogelijk te bedienen. Dit brengt voor onze medewerkers de nodige uitdagingen met zich mee. Ondanks deze soms moeilijke omstandigheden blijven zij zich voluit inzetten voor onze klanten. Daar wil ik hen graag heel hartelijk voor bedanken.

Nog een laatste punt ter introductie voordat ik het woord geef aan Robert Swaak. Op 29 maart jongstleden was het precies tweehonderd (200) jaar geleden dat Koning Willem I het Koninklijk Besluit tekende waarmee De Nederlandsche Handel-Maatschappij, de directe voorganger van ABN AMRO, werd opgericht. De bank is in die vele jaren van haar bestaan door dalen en over toppen gegaan, waarbij in mijn ogen de toppen overheersen. De huidige bank is zich zeer bewust van haar illustere afkomst en zal daar in de toekomst naar blijven handelen. Hiermee sluit ik agendapunt 1 af en geef ik graag het woord aan de Robert Swaak ter behandeling van het agendapunt 2(a), het verslag van de Executive Board. Robert, je hebt het woord.

2. Geïntegreerd jaarverslag en corporate governance

2.a Verslag van de Executive Board over 2023 (ter bespreking)

De heer Swaak

Dank je wel Tom. En inderdaad, zoals de voorzitter al zei, zal ik namens de Executive Board een toelichting geven op de activiteiten, maar vooral ook de resultaten, van het afgelopen jaar. Tom zei het net al, 2023 was een jaar van tegenstellingen, een jaar van de uitdagingen tegelijkertijd. De geopolitieke spanningen, zojuist ook door Tom geduid, blijven voor ons allemaal, en zeker ook voor mijzelf, nog steeds een groot aandachtspunt. Terwijl de oorlog in Oekraïne voortduurt, zien we nog steeds sinds oktober ook een conflict, nu in het Midden-Oosten, conflicten die veel mensenlevens kosten, maar tegelijkertijd ook een negatieve invloed hebben op velen. Dichter bij huis zijn er in de maatschappij een flink groot aantal thema's, die ook nog steeds voor onduidelijkheid en onrust zorgen, waardoor het bijvoorbeeld voor ondernemers toch lastig is om op de lange termijn plannen te kunnen maken. Ik denk dan bijvoorbeeld aan de uitdagingen die we zien op het gebied van stikstof, de uitdagingen die we zien op het gebied van klimaat en de uitdagingen die we zien bijvoorbeeld op het onderwerp woningbouw. De inflatie daalde ten opzichte van 2022, maar bleef met bijna vier procent (4%) fors en de prijzen voor energie spelen hierin nog steeds een belangrijke rol. Voor veel mensen betekent dit een extra uitdaging om iedere maand de eindjes aan elkaar te knopen. De woningmarkt, daarop terugkijkend, herstelde zich, deels gedreven door het tekort aan woningen in Nederland. En dan toch, het jaar 2023 was wereldwijd het warmste jaar ooit gemeten. In Nederland hadden we ook het natste jaar. Als bank blijven we opereren in een wereld waarin deze geopolitieke, economische maar vooral ook klimaatontwikkelingen niet los van elkaar gezien kunnen worden. En tegen deze achtergrond presteerde de bank financieel sterk, ik kom hier zo op terug.

Ook het afgelopen jaar ben ik me blijven richten op de prioriteiten die ik eerder met u deelde, de uitvoering van onze strategie, onze license to grow en onze cultuur. In februari van dit jaar hebben we de keuzes uit 2020 herbevestigd en we gaan door met een strategie om een persoonlijke bank in een digitale tijd te worden. Al onze producten zijn inmiddels digitaal of op afstand beschikbaar. Ons hypotheekboek is sinds 2020 met ongeveer vijf miljard euro (€ 5.000.000.000) gegroeid, mede door de efficiënte wijze waarop we onze hypotheek kunnen aanbieden. De groei in wat wij transitiethema's noemen, namelijk digitaal, mobiliteit en nieuwe energie zet zich door. De lage en zelfs negatieve kredietvoorzieningen in 2023 bevestigen wederom de verbetering van het risicoprofiel door de afbouw van het niet-kerndeel van de zakelijke bank. We hebben hard gewerkt aan herstructureren en herpositioneren van de bank en hebben de organisatie vereenvoudigd tot drie client-units. Alle client-units hebben in het afgelopen jaar bijgedragen aan het betere resultaat en dat in een wereld waar de ontwikkelingen inderdaad ook niet stilstonden. Ontwikkelingen rond kunstmatige intelligentie gaan heel erg snel. We testen onze eigen privéversie van ChatGPT en ik ben enthousiast over de mogelijkheden om onze klanten beter van dienst te zijn en tegelijkertijd de efficiëntie te verbeteren. Een belangrijke mijlpaal vorig jaar was tevens het besluit van de Nederlandse staat om zijn belang verder af te bouwen. Voor mij is dat een teken van vertrouwen in onze strategische richting. We hadden ook de aankondiging van de overname van BUX, één van Europa's snelst groeiende neobrokers. Ja, dat was toch echt voor ons allemaal ook een hoogtepunt. BUX versterkt de IT capaciteiten van de bank, verschaft ons toegang tot een klantsegment waar wij veel groeimogelijkheden zien, dus echt een voorbeeld van het versnellen van een strategie. Ondertussen gaan we door met het implementeren van aanvullende wettelijke vereisten. Sustainable finance-regelgeving is op dit moment een belangrijk aandachtsgebied voor ons, zoals duurzaamheid in al haar facetten, klimaat, circulair en sociaal steeds meer geïntegreerd raken in de manier waarop wij de bank aansturen en waarin de bank opereert. We blijven gefocust op onze rol als poortwachter van het financiële systeem en het finaal afronden van de lopende herstelprogramma's. Cultuurverandering blijft een belangrijke prioriteit. Juist in een veranderende wereld is executie van een strategie relevant en is het belangrijk dat we daar continu in blijven versnellen. Voor een

waardevolle en gezonde toekomst van de bank is dan dus ook de cultuur, en dat is inclusief de verantwoordelijkheid die wij met zijn allen dragen, essentieel.

In de volgende slide wil ik u wat meer vertellen over de financiële resultaten van de bank van het afgelopen jaar. Het financieel resultaat over 2023 was zeer sterk, met een nettowinst van twee komma zeven miljard euro (€ 2.700.000.000), een aantrekkelijk rendement over het eigen vermogen, een sterke verbetering ten opzichte van 2022. De rente-inkomsten zijn weer op peil nu de rente weer positief is en tegelijkertijd heeft dit het afgelopen jaar tot maatschappelijke discussie geleid, met name over de hoogte van de spaarrente voor consumenten. Ik vind het belangrijk te blijven aangeven dat wij als bestuur de belangen van alle stakeholders, onze klanten, onze investeerders, onze collega's en de samenleving als geheel zullen blijven balanceren. Daarnaast zagen we een vrijval, een vrijval van kredietvoorzieningen, voornamelijk omdat geld dat wij opzij hadden gezet voor de mogelijke gevolgen van covid en de secundaire effecten van de oorlog in Oekraïne is vrijgevallen. Dit compenseerde ruimschoots de kredietvoorzieningen voor individuele klanten. We verwachten over het lopende jaar een geleidelijke stijging van kredietkosten. De kosten over 2023 waren lager dan in 2022, maar dat kwam omdat wij pas laat in het jaar voldoende personeel konden werven voor grote projecten op het gebied van data, verdere digitalisering en sustainability-regelgeving. Op het gebied van data hebben we niet alleen goede mensen nodig, we hebben die ook nodig op het gebied van data-architectuur en IT-infrastructuur, en op governance rond data. Risicomodellen hebben historische gegevens nodig en ook dit jaar besteden wij aandacht aan het verbeteren van sommige historische data. En daarnaast zijn we onze processen verder aan het digitaliseren en bestaande processen aan het verbeteren. En ik gaf al aan dat sustainable finance-regelgeving daarbij een aandachtspunt zal blijven. Door deze werkzaamheden verwachten we voor 2024 hogere kosten, omdat de personeelskosten gedurende het hele jaar hoog zullen blijven. Dit geheel wat ik u net beschreef resulteerde in een sterk verbeterd rendement op het eigen vermogen van meer dan twaalf procent (12%). We hebben in februari onze strategische targets aangepast richting 2026. Ook is het zogenaamde capital framework vereenvoudigd en hebben we in februari de voortzetting van ons aandeleninkoopprogramma aangekondigd. Onze sterke kapitaalpositie is voor mij zeer belangrijk en stelt ons in staat de bank te laten groeien, is een stevige buffer in tijden van tegenspoed en maakt het mogelijk om onze aandeelhouders dividend te betalen en kapitaal terug te geven. We zijn en blijven een sterk gekapitaliseerde bank met een forse liquiditeitsbuffer die economische tegenwind goed kan opvangen. Over 2023 stellen wij een dividend voor van in totaal één euro eenenvijftig (€ 1,51) per aandeel.

Als u mij toestaat zou ik nog even kort willen stilstaan bij onze vorderingen op een aantal belangrijke strategische doelen. De digitale ervaring is en blijft naast expertise voor onze klanten het meest gewaardeerde element van onze dienstverlening. Zo gaan praktisch alle, een kleine vijfennegentig procent (95%) inmiddels van de hypotheekgesprekken, tegenwoordig via beeldbankieren. De klant voert het gesprek met de adviseur vanuit zijn of haar eigen huiselijke omgeving. En deze gesprekken krijgen dan ook een hoge klantwaardering. Dit is in lijn met ons streven om steeds meer die persoonlijke bank te worden in dat digitale tijdperk. Maar, en ik wijs er dan toch ook met klem op, de transformatie heeft ook het afgelopen jaar impact gehad op onze NPS-scores. Onze relationele NPS voor met name het mkb, sme's in het Engels, wordt nog steeds beïnvloed door de veranderingen in de wijze waarop we onze klanten bedienen, het sentiment rond de sluiting van kantoren en tariefverhogingen. En terwijl ik begrip heb voor dat sentiment, ben ik tegelijkertijd ook trots dat we als onderdeel van de digitale transformatie scherp aandacht blijven houden voor de klanten voor wie het misschien wat te snel gaat. We hebben speciale seniorentelefoonlijnen en middels die telefoonlijnen breiden we ook het aantal hulpmedewerkers bij bankzaken dit jaar verder uit van honderd naar tweehonderd (200). Ze komen als het nodig is bij de klant thuis om te helpen met bankieren. En vanzelfsprekend streven we naar een verdere verhoging van onze Net Promotor Scores in de komende jaren. Ik zei het al, het hypotheekboek is licht gegroeid, maar het marktaandeel stond wat onder druk in een zeer competitieve markt. Bij hypotheeklen letten we naast marktaandeel scherp op de ontwikkeling van de marges van nieuwe spelers in die markt.

Duurzaamheid is een belangrijk onderdeel van onze purpose banking for better, for generations to come en één van de pilaren van onze strategie. We blijven er dus ook op gericht om die duurzaamheid verder te integreren in ons bedrijfsmodel, eenvoudiger gezegd, het ondersteunen van onze klanten in die duurzaamheidstransitie met onze sector kennis en expertise. Dat ziet u ook terug in de stijging van eenendertig procent (31%) naar vierendertig procent (34%) van het sustainable assetvolume, een goede weerspiegeling van onze inspanningen op dit gebied, zowel voor het leningenboek als voor de zogenaamde ESG- en impactinvesteringen.

Als we kijken naar de digitalisering van de belangrijkste processen, hebben we in het afgelopen jaar weer vorderingen gemaakt. Ongeveer twee derde van deze processen zijn al wat men noemt straight through. Diversiteit, ik heb het eerder gezegd en in eerdere jaren ook uitgesproken, is en blijft voor mij en voor ons allen een belangrijk strategisch onderwerp. We willen dat onze mensen een afspiegeling zijn en blijven van de maatschappij en dat iedereen zich vrij voelt om zich uit te spreken. Dat is belangrijk voor onze klanten, maar net zo belangrijk om ook talenten te kunnen blijven aantrekken en te kunnen blijven binden. Het aantal vrouwen in onze subtop: ons strategisch doel is in 2023 stabiel gebleven op eenendertig procent (31%).

Dan een korte update over onze klimaatstrategie. We hebben het afgelopen jaar hard gewerkt aan de implementatie en de verdere uitwerking van de klimaatstrategie die wij eind 2022 hebben gepubliceerd. Het is een strategie die beschrijft hoe we een aantal van onze portefeuilles in onze eigen bedrijfsvoering in lijn willen brengen met een anderhalf graad scenario. Hier hebben we tussentijdse doelen gesteld voor 2030 op weg naar een net zero-doel in 2050. En zoals u weet hebben we ons aangesloten bij de Net Zero Banking Alliance, de NZBA, en hebben we ons daarmee gecommitteerd aan een wetenschappelijk onderbouwd plan om koolstofdioxide verder af te bouwen. In 2022 hebben we reeds onze doelstellingen voor vijf sectoren bekendgemaakt: Hypotheken, Commercieel Vastgoed, Scheepvaart, Power Generation en Olie en Gas. En zoals u in ons jaarverslag kunt lezen, hebben we nu ook doelstellingen voor landbouw en de binnenvaart gesteld, zodat in totaal nu circa achtenzestig procent (68%) van ons leningenboek is gedekt. In het verslagjaar hebben we onze doelstellingen voor investeringen in duurzame energie voor 2025 versneld gehaald. We zijn vastbesloten om bij te dragen aan een net zero-economie in 2050. Om tot een duurzame samenleving te komen, werken we samen met onze klanten om hen te ondersteunen in een pad naar verduurzaming en dat kan soms van invloed zijn op de snelheid waarmee we onze doelstellingen zullen en willen bereiken. We kunnen onze doelstellingen niet halen zonder die samenwerking en daarom werken we samen met de overheid, met regelgevers, met innovatieve bedrijven, met andere banken en, zoals ik al aangaf, vooral ook met onze klanten. En daarnaast is het belangrijk dat de overheid en regelgevers de transitie stimuleren door heldere keuzes te maken en een omgeving te creëren die de transformatie stimuleert. In overeenstemming met hoe wij onszelf zien als bank, streven we naar een verantwoorde en een rechtvaardige transitie, een zogenaamde just transition waar iedereen onderdeel van kan zijn. De klimaattransitie is een enorme uitdaging en het is dan ook aan ons om met elkaar hier een succes van te maken. Een breder draagvlak is dan ook cruciaal. Niet partijen of mensen uitsluiten, maar juist vooruit helpen. Wij wijzen geen klanten af bijvoorbeeld omdat hun huis nu een te laag energielabel heeft. Liever hebben wij een discussie met onze klanten om ze te helpen hun huizen energiezuiniger te maken met specifieke kennis en advies.

Dan een vooruitblik naar het lopende jaar. Toen we het schreven was het misschien nog het komende jaar. Inmiddels zitten we alweer in 2024. Zoals ik al aangaf zullen we ons het komende jaar blijven richten op de uitvoering van de strategie, waaronder verdere groei in focussegmenten. En daarnaast, zoals benoemd, is het belangrijk om die NPS te verbeteren, structureel te verbeteren. We werken aan een solide basis voor de bank met de transformatie van onze applicaties en de verbetering van het model en datalandschap. Onze discipline ten aanzien van kosten blijft belangrijk en we hebben voor 2024 ook een duidelijke kostendoelstelling gegeven van vijf komma drie miljard (€ 5.300.000.000). In februari, zoals eerder gezegd, hebben we onze strategische targets aangepast richting 2026. En we hebben het zogenaamde capital framework vereenvoudigd en in februari de voortzetting van ons aandeleninkoopprogramma aangekondigd.

Ik heb eerder al gesproken over het belang van de cultuur. Begin maart hebben we ook nog een nieuwe merkcampagne gelanceerd, ik hoop dat u er iets van gemerkt heeft, een merkcampagne die gaat over een prachtig begin voor ieder nieuw begin, en in het Engels for every new beginning. Met dit nieuwe gezicht naar de buitenwereld beloven wij klaar te staan om mensen te helpen met beginnen. Of het nu groot of klein is of het afwijkend is of dat het juist origineel is, wij zijn er voor onze klanten. Wij zijn al tweehonderd (200) jaar een ondernemende bank, Tom zei het al, een ondernemende bank die met veel expertise en met veel kennis haar klanten heeft bediend. Dat zit in ons DNA. Daar zullen we mee doorgaan. Onze klanten centraal stellen en hen ondersteunen met onze wijze van bankieren, met de expertise die daarbij past. En dan maakt het niet uit wie je bent of waar je ook vandaan komt. Wij zijn er om te ondersteunen, zodat je inderdaad kunt beginnen.

Ter afsluiting. 2023 was een roerig jaar, maar ook een jaar waarin we als bank goed hebben gepresteerd. De afgelopen jaren hebben we hard gewerkt om de bank te transformeren en een platform te creëren zodat we succesvol verder kunnen leveren. In de komende jaren versnellen we dan ook die ambities die wij eerder hebben geuit. Onze medewerkers hebben een enorme flexibiliteit en vastberadenheid getoond tijdens deze transformatie en ik wil al mijn collega's hiervoor nadrukkelijk danken.

Als bank hadden we deze resultaten niet kunnen behalen zonder hun niet-aflatende inzet. Maar ook onze klanten zijn cruciaal voor onze bank. En ook dit jaar weer hebben we het vertrouwen van onze klanten gekregen en daar zijn we alle klanten dankbaar voor. We blijven ons inzetten om hen nog beter te bedienen en continu onze dienstverlening te verbeteren. Voor aandeelhouders zullen we er zoals altijd ook zijn en dat heeft u het afgelopen jaar hopelijk ook gemerkt.

En dan wil ik ook even graag stilstaan bij het vertrek van Tanja. Tanja, dit is een moment waarvan we wisten dat het ging komen, maar ook een moment waarop je je eigenlijk niet voorbereidt. En tegelijkertijd bereiden we ons er allemaal en continu op voor. Je hebt een enorme, waardevolle bijdrage geleverd aan het succes van onze bank. Dat heb je niet een paar jaar gedaan. Dat heb je zeven jaar gedaan. Je hebt je termijnen vol gemaakt en dat is buitengewoon waardevol, want door jouw leiderschap, het harde werken en de bijdrage die jij continu levert, zijn wij in staat geweest onze strategie uit te voeren. Wat enorm gewaardeerd is, is die onafhankelijkheid, de onafhankelijke denker met kennis en inzet, dat is wie je bent en dat is wat je typeert. Ik dank je enorm en ik wens je enorm veel succes in de toekomst. Dat is wel een applaus waard.

En dan Caroline, ik ben heel blij dat je de rol van ad interim CRO op je wilt nemen. Ik verheug me enorm op de samenwerking. Dat zeg ik ook namens de Executive Board hier. En dan persoonlijk, ik blijf me met heel veel plezier en inzet de komende vier jaar inzetten om de belangen van al onze stakeholders te blijven behartigen. Ik kijk ernaar uit om onze reis samen voort te zetten. Dank u wel.

De voorzitter

Robert, hartelijk dank. Daarmee hebben we punt 2(a) achter de rug en gaan we over naar punt 2(b), het verslag van de Raad van Commissarissen over 2023.

2.b Verslag van de Raad van Commissarissen over 2023 (ter bespreking)

De voorzitter

U heeft in het jaarverslag 2023 een uitvoerige versie van het verslag kunnen zien. Ik zal toch nog even een korte toelichting geven. De belangrijkste aandachtspunten voor de Raad van Commissarissen zijn organische en niet-organische groei, kostenontwikkeling, cultuur, data, IT en digitalisatie, het modellen- en datalandschap, de klimaatstrategie, governance, Anti Money Laundering, artificial intelligence en de relatie met de toezichthouders. Ik kan me voorstellen dat u denkt: hoe kunnen die mensen dat in zo'n korte periode van tijd doen? Dat vergt dus

ook heel veel van mijn collega's en daar ben ik hen dankbaar voor. Veel aandacht is wederom besteed aan cultuur, Robert wees daar al op, cultuur en gedrag binnen de organisatie. Het is een belangrijk thema in het kader van de executie van onze strategie. Met het cultuur-veranderplan is een integrale aanpak ontwikkeld met als doel de executiekracht, de accountability en het ondernemerschap binnen de bank te versterken. En wij bespreken dan ook elk kwartaal dit cultuurplan en voortgang van het cultuurplan in de Raad van Commissarissen.

Een tweede belangrijk punt waar we nauwlettend aandacht aan besteden is de voortgang rond het herstelplan rond Anti Money Laundering, zoals gebaseerd op de Wwft. We bespreken per kwartaal de uitdagingen en het realiseren van de verschillende deadlines. De verschillende hoofden van de commerciële units, dus Wealth Management, Personal & Business Bank en Corporate Banking, geven de Raad van Commissarissen ieder kwartaal een update met een focus op dezelfde dilemma's en punten die ik daarnet noemde, zoals inkomsten, kostenbeheersing, strategie, klantentevredenheid, Robert besteedde daar al aandacht aan, en zorgplicht jegens klanten. Dat zijn belangrijke thema's die per kwartaal ook in de Raad van Commissarissen besproken worden. We krijgen reguliere updates met betrekking tot de belangrijkste financiële en niet-financiële risico's, intern risicomanagement en het control framework. Tijdens deze updates is het oordeel van de Executive Board over de effectiviteit van de risicobeheersings- en controlesystemen gemonitord en besproken. We besteden veel tijd aan groei en hierbij kreeg de focus die we hebben op Noordwest-Europa en het concept Entrepreneur & Enterprise veel aandacht. Ook de overname van BUX is in de Raad van Commissarissen besproken. Implementatie van de klimaatstrategie, zoals aangekondigd in december 2022, was uiteraard ook in 2023 een belangrijk onderdeel van de agenda. In verschillende vergaderingen is op onderdelen van de klimaatstrategie ingegaan, waarbij met name de klimaatdoelen voor de sectoren landbouw en binnenvaart in 2023 zijn besproken.

De vier commissies van de Raad van Commissarissen, namelijk de Audit Commissie, de Risk & Capital Commissie, de Selectie & Nominatie Commissie en de Remuneratie Commissie bespraken eveneens uiteenlopende zaken, onder andere ter voorbereiding op de vergaderingen en besluitvorming van de Raad van Commissarissen. Op 1 november vorig jaar heeft de Raad van Commissarissen de Supervisory Sustainability Commissie opgericht als vijfde commissie. Deze commissie adviseert de Raad van Commissarissen op onderwerpen binnen het domein van duurzaamheid. Naast de intensieve besprekingen over de ontwikkeling van de financiële resultaten, de kwartaalrapporten en het jaarverslag, besprak de Audit Commissie onder andere belangrijke audit-onderwerpen, gerapporteerd door de interne auditor en de externe auditor. Ook de opvolging van de huidige externe auditor is besproken en staat ter stemming onder punt 5(b) op de agenda. Bankbrede risicorapportages en de funding en kapitaalplannen waren belangrijke onderwerpen voor de Risk & Capital Commissie. Daarnaast werd de Risk & Capital Commissie frequent op de hoogte gehouden over de voortgang van het AML-herstelprogramma. De Selectie & Nominatie Commissie heeft de Raad van Commissarissen geadviseerd over de voorgenomen herbenoemingen van Arjen Dorland en Laetitia Griffith als leden van de Raad van Commissarissen. Arjen Dorland wordt herbenoemd na een periode van acht jaar. De reden voor zijn herbenoeming voor een periode van twee jaar is onder meer zijn uiterst waardevolle ervaring in een breed scala aan industrieën en de manier waarop hij zijn rol als vicevoorzitter van de Raad van Commissarissen vervult. Onder agendapunt 7 leggen wij de herbenoeming verder aan u voor. Ook werd de benoeming van Femke de Vries en de herbenoeming van Michiel Lap als leden van de Raad van Commissarissen voorbereid door de Selectie & Nominatie Commissie. De Selectie & Nominatie Commissie heeft de Raad van Commissarissen geadviseerd over het profiel, de werving, selectie en benoeming van de Chief Operations Officer, Ton van Nimwegen, en over de tijdelijke en permanente invulling van de rol van CFO door Ferdinand Vaandrager. Na afloop van de Buitengewone Vergadering van Aandeelhouders op 16 november 2023 heeft de Raad van Commissarissen zowel Ton van Nimwegen als Ferdinand Vaandrager benoemd als lid van de Executive Board. Daarnaast heeft de Selectie & Nominatie Commissie een rol gespeeld in de invulling van de vacature van de Chief HR Officer door het vertrek van Gerard Penning. En de commissie adviseerde de raad over de tijdelijke invulling van de vacature van CRO door Caroline Oosterloo en over de voorgenomen herbenoeming van Robert

Swaak als CEO van ABN AMRO. Onder agendapunt 8 bespreken we dit verder. De Selectie & Nominatie Commissie heeft het opvolgingsproces voor een nieuwe CRO in gang gezet en tevens heeft de Selectie & Nominatie Commissie de Raad van Commissarissen positief geadviseerd over het instellen van de zojuist genoemde Supervisory Sustainability Commissie van de Raad van Commissarissen en over de invulling van de commissiestructuur in totaliteit. De Remuneratie Commissie adviseerde de Raad van Commissarissen onder meer over de performance van de ExBo-leden en de boven-cao-medewerkers, de bezoldiging van de nieuwe Executive Board-leden, het KPI-framework en in het bijzonder KPI's gerelateerd aan ESG. Daarnaast heeft de Remuneratie Commissie het aangepaste bezoldigingsbeleid besproken, ook voor de Raad van Commissarissen en Executive Board. Deze beleidsstukken staan ter stemming als punt 6(a) en 6(b) op de agenda van deze vergadering. Met diverse stakeholders is gedurende het jaar actief contact onderhouden, waaronder natuurlijk de toezichthouders De Nederlandsche Bank en de Europese Centrale Bank en de AFM, maar ook met de NLFI en de STAK van ABN AMRO. Dames en heren, tot zover de toelichting op het verslag van de Raad van Commissarissen en dan ga ik over naar punt 2(c), namelijk de presentatie van de Raad van Medewerkers en ik geef daartoe graag het woord aan Arlene Bosman, voorzitter van de Raad van Medewerkers. Arlene, ga je gang.

2.c Presentatie van de Raad van Medewerkers (ter bespreking)

Mevrouw Bosman

Geachte aanwezigen, herkent u de situatie dat er iets aan de hand is en dat u hulp nodig heeft? Uw wifi-verbinding doet bijvoorbeeld niet wat hij moet doen. Mijn eerste reflex is op zo'n moment de helpdesk van de internetprovider te bellen. Maar dat is tegenwoordig niet zo simpel als het lijkt. Meestal ben je in eerste instantie overgeleverd aan een goedbedoelde chatbot. Ik zeg overgeleverd omdat chatbots nog lang niet vlekkeloos zijn en nog veel moeten leren. Het gevolg kan zijn dat je in een kringetje blijft ronddraaien. Dat is heel vervelend als je in een lastige situatie zit. De tip hiervoor is om dan het woord medewerker in te typen. Dan word je meestal verbonden met een echt mens. Ik ben zo blij dat ABN AMRO het telefoonnummer van het callcenter vermeldt op de website en dat de klanten op die manier, dus naast de chatbot, ook een mens aan de lijn kunnen krijgen die de klant echt begrijpt. Een andere mogelijkheid om hulp in te roepen als je ergens online niet uitkomt, is naar een vestiging te gaan van het bedrijf waar het product of de dienst vandaan komt. Laat ik een voorbeeld geven. Wij hebben klanten die problemen hebben met hun bankpas en verwachten zonder daarvoor een afspraak te maken hulp te krijgen in één van onze vestigingen. Tot voor kort konden onze collega's op kantoor klanten niet helpen als zij geen afspraak hadden gemaakt. Dat leverde net zoveel frustratie op bij onze klanten als een chatbot die je niet begrijpt. En die frustratie vertaalde zich helaas vaak in agressie. Zoiets is niet goed voor de moraal bij collega's op de kantoren. Zij willen namelijk niets liever dan onze klanten zo goed mogelijk helpen. Gelukkig is dit beleid inmiddels aangepast en wordt de klant ter plaatse geholpen. Daardoor is het aantal incidenten in relatie tot bankpassen met ruim tachtig procent (80%) afgenomen. Het is een ingewikkelde tijd. Steeds meer dingen gaan digitaal en dat levert ons veel gemak op, maar nieuwe technieken brengen ook kinderziekten met zich mee. Dat is niet fijn voor onze klanten, maar ook niet voor onze collega's. Technologische ontwikkelingen houd je niet tegen en dat moet ook niet. Want wat wij wel kunnen doen is blijven met onze kennis en vaardigheden en ons steeds blijven ontwikkelen. Dus nu is het belangrijk dat iedereen weet wat Artificial Intelligence is en weet wat je daarmee kunt doen. Dat is voor mijn kinderen heel gewoon, voor mij niet zo. Ik ben een boomer. Ik kan nog niet eens een goede selfie maken als we met het gezin op pad zijn. Niet iedereen is hier even snel in. Voor de Raad van Medewerkers is het daarom belangrijk dat we ervoor zorgen dat nieuwe technieken ook echt werken voor collega's en klanten voordat we besluiten dat we als bank er geen menselijk alternatief meer voor aanbieden. Wat wij graag zouden willen is dat we hier serieus naar kijken als bedrijf en daarnaast onze collega's voldoende tijd geven om zich digitaal te ontwikkelen. Als je nieuwe technieken niet goed inzet, dan is het geen hulpmiddel, maar eerder een struikelblok. We moeten ons niet laten verleiden door te snel vernieuwingen door te voeren, maar onszelf de tijd gunnen en nemen om te bepalen wat de gevolgen van invoering voor onze klanten en collega's kunnen zijn, dat we collega's niet te snel vervangen door techniek, maar ook blijven kijken naar de kwaliteiten die een mens kan bieden, dat we ons realiseren dat je medewerkers nodig hebt om de

tekortkomingen van technische oplossingen op te vangen. Dit jaar staat de bank stil bij het feit dat met de oprichting van De Nederlandsche Handel-Maatschappij tweehonderd (200) jaar geleden de basis werd gelegd voor ABN AMRO. In die tijd is de bank door een groot aantal veranderingen gegaan. Denk aan de industriële revolutie. Denk aan de overgang van uitsluitend cash naar bijna zonder cash. De geschiedenis laat zien dat het belangrijk is om als bank mee te gaan met belangrijke ontwikkelingen en nieuwe technieken. Maar nogmaals, daarbij mogen wij onze collega's en klanten niet uit het oog verliezen. Voor onze tijd geldt dat we dan echt, zoals we met onze strategie willen bereiken, een persoonlijke bank in de digitale tijd zijn. Dank voor uw aandacht.

De voorzitter

Arlene, hartelijk dank voor deze belangwekkende woorden en ik stel voor dat iemand na afloop van de vergadering Arlene leert hoe je een selfie maakt. Anders ben ik bereid om het te doen, terwijl ik toch niet eens een boomer ben. Ik ben veel ouder dan een boomer.

2.d Corporate Governance (ter bespreking)

De voorzitter

We gaan naar punt 2(d) van de agenda, namelijk Corporate Governance, en onder dit agendapunt bespreken we hoofdlijnen van de corporate governance-structuur en de naleving van de Corporate Governance Code. U heeft in het hoofdstuk Leadership en Governance van het jaarverslag een uitvoerige toelichting kunnen lezen op de structuur van ABN AMRO. We hebben daar ook verantwoording afgelegd over de wijze waarop wij in 2023 hebben voldaan aan de Corporate Governance Code. Die Corporate Governance Code voor beursvennootschappen is aangepast per 1 januari 2023, dus nu ruim een jaar geleden, en een belangrijke aanpassing in de Code is de focus op duurzame langetermijnwaardecreatie in plaats van alleen langetermijnwaardecreatie. Het woord duurzaam is overigens in mijn ogen terecht toegevoegd. De nadruk op duurzame langetermijnwaardecreatie heeft ABN AMRO al geruime tijd ingebed in onder meer haar corporate governance-strategie, risk management en verslaggeving. Daarnaast heeft ABN AMRO veel aandacht voor niet-financiële indicatoren en is ABN AMRO actief bezig met rapportages over de gevolgen van de activiteiten voor het milieu, al is de nieuwe Europese duurzaamheidsrichtlijn CSRD voor beursgenoteerde ondernemingen pas volgend jaar verplicht. Sommige informatievereisten van de CSRD en de duurzaamheidsstandaarden hangen nauw samen met de eisen waaraan ABN AMRO al onderhevig is op basis van de Corporate Governance Code, bijvoorbeeld om verslag te doen over de bestuursstructuur, het bedrijfsmodel en de integratie van aan duurzaamheid gerelateerde prestaties. In de corporate governance heeft ABN AMRO in 2023 de structuur van de Raad van Commissarissen aangepast. Dit kwam zojuist al ter sprake bij het verslag van de Raad van Commissarissen. We hebben het Supervisory Sustainability Commissie opgericht om meer specifiek toezicht te houden op duurzaamheidsaspecten van de strategie, doelstellingen en duurzaamheidsbeleid. De Supervisory Sustainability Commissie en de andere commissies van de Raad van Commissarissen, in het bijzonder de Risk & Capital Commissie en de Audit Commissie, combineren hun activiteiten op dit gebied. Om vast te leggen hoe de belangen van de relevante stakeholders van de vennootschap worden meegewogen, heeft ABN AMRO in 2023 een beleid op hoofdlijnen opgesteld voor een effectieve dialoog met stakeholders en dit beleid is gepubliceerd op onze website. Het aangepaste diversiteits- en inclusiebeleid heeft ABN AMRO in 2023 ook gepubliceerd op de website. Uit het nieuwe beleid volgt onder meer dat ABN AMRO de samenhang over de hele keten van instroom, inclusie, doorstroom en uitstroom in kaart brengt om te achterhalen waar ABN AMRO meer kan doen om diversiteit en inclusiviteit optimaal te bevorderen. ABN AMRO heeft concrete doelstellingen ten aanzien van genderdiversiteit van de Executive Board, de Raad van Commissarissen en het senior management. De reglementen van de Executive Board, de Raad van Commissarissen en hun commissies zijn in 2023 aangepast aan de nieuwe bepalingen in de Corporate Governance Code, de gewijzigde taakverdeling binnen de Executive Board en de nieuwe commissiestructuur van de Raad van Commissarissen. ABN AMRO voldoet aan alle bepalingen van de Corporate Governance Code, met uitzondering van enkele bepalingen die bijvoorbeeld niet op de bank van toepassing zijn. Het hoofdstuk Codes en Regulations in het jaarverslag van

2023 geeft hierover meer informatie en daarnaast vindt u op onze website een uitgebreid overzicht van hoe de bank de Corporate Governance Code toepast. Dit is dus wat betreft punt 2(d).

2.e Het bezoldigingsverslag over 2023 (ter adviserende stemming)

De voorzitter

We gaan over naar punt 2(e) het bezoldigingsverslag over 2023. Ik verwijs naar het verslag zoals het opgenomen is in het jaarverslag 2023 en zoals toegevoegd als afzonderlijk vergaderdocument. Zoals blijkt uit de agenda, zal het voorgestelde beloningsbeleid voor de Executive Board en de Raad van Commissarissen worden besproken bij agendapunt 6, maar graag geef ik het woord aan Arjen Dorland, voorzitter van de Remuneratie Commissie, voor een korte toelichting op dit agendapunt. Arjen.

De heer Dorland

Dank je, Tom. ABN AMRO heeft tijdens de jaarlijkse Algemene Vergadering vorig jaar het bezoldigingsverslag van 2022 ter adviserende stemming gebracht. Meer dan negenennegentig procent (99%) van de uitgebrachte stemmen was voor een positief advies. Wij hebben daarvan met genoeg kennisgenomen en hierop voortgebouwd bij het vormgeven van het bezoldigingsverslag van het afgelopen jaar. Er zijn in 2023 geen afwijkingen geweest van het bezoldigingsbeleid voor de Executive Board of de Raad van Commissarissen. Zolang de Nederlandse staat aandeelhouder is van ABN AMRO, kan er geen variabele beloning worden toegekend aan leden van de Executive Board en kan de vaste beloning alleen via collectieve salarisaanpassingen worden verhoogd. Als gevolg hiervan kan de beloning van de Executive Board niet worden gekoppeld aan het behalen van lange termijn strategische doelen. Wel worden de prestaties van de Executive Board jaarlijks beoordeeld door de Raad van Commissarissen die jaarlijks de doelstellingen en KPI's vaststelt voor de Executive Board leden, gebaseerd op financiële en niet-financiële maatstaven op organisatie, bedrijfs onderdeel en individueel niveau. Deze vastgestelde prestatiecriteria en doelstellingen dragen bij aan belangrijke elementen van de strategie van ABN AMRO en de waardecreatie op lange termijn. Onze werknemersbetrokkenheid is met vier punten gestegen ten opzichte van 2022 en komt nu uit op achtenzeventig (78). Leidinggevend worden aangemoedigd om de uitkomsten met hun team te bespreken. Wij spreken onze enorme waardering graag ook uit voor de onophoudelijke toewijding van onze werknemers. De genderdiversiteit van het Extended Leadership Team bedraagt thans eenenveertig procent (41%). Vanaf 1 januari 2024 bestaat onze Executive Board voor zevenendertig-en-een-half procent (37,5%) uit vrouwelijke leden en voor een groot deel van 2023 bestond de Raad van Commissarissen voor zevenenvijftig procent (57%) uit vrouwelijke leden. Voor de ABN AMRO-medewerkers in Nederland ligt het beloningsverschil tussen mannen en vrouwen, gecorrigeerd per salarisschaal, rond het nulpunt, om precies te zijn nul komma vijfennegentig procent (0,95%) in het voordeel van mannen. Het totale beloningsverschil tussen mannen en vrouwen, ongecorrigeerd per salarisschaal, bedroeg in 2023 zestien procent (16%). Dit wordt veroorzaakt doordat we meer mannen dan vrouwen in hogere functieniveaus hebben. ABN AMRO zal zich blijven richten op het vergroten van de genderdiversiteit, ook in de hogere functieniveaus, om zo het totale beloningsverschil tussen mannen en vrouwen te verkleinen. Onze collectieve arbeidsovereenkomst, cao, loopt op 1 juli af. Momenteel vinden de onderhandelingen plaats voor een nieuwe cao. Onze cao is van toepassing op het overgrote deel van de werknemers. De verhouding tussen de gemiddelde jaarlijkse werknemersbeloning en de totale beloning van de CEO is berekend in lijn met de richtlijnen van de Corporate Governance Code, waarbij uitzendkrachten en externe contractanten niet zijn meegerekend. Deze ratio bedroeg acht-en-een-half (8,5) in 2022. In 2023 is deze verhouding acht komma zesennegentig (8,96). Tot slot, de accountant heeft gecontroleerd of het bezoldigingsverslag de wettelijk vereiste informatie bevat en dat doet het. Over naar jou Tom.

De voorzitter

Dank Arjen. Dames en heren, zoals ik aan het begin van de vergadering al aangaf zullen we nu overgaan tot de beantwoording van de vragen, voor zover deze betrekking hebben op het bezoldigingsverslag van 2023. Overige vragen zullen we beantwoorden na het volgende agendapunt. Wij beantwoorden vragen met betrekking tot

agendapunten in de volgende volgorde. Allereerst de vragen die wij vooraf hebben ontvangen en daarna de vragen die door de aanwezigen in de zaal worden gesteld. En ten slotte de vragen die door de deelnemers tijdens de vergadering zijn gesteld in de live chat. De vragen die zijn gesteld in de live chat zullen door de moderator worden begeleid. Die zit in het kamertje hiernaast. Ik verzoek u vriendelijk om het aantal vragen per agendapunt te beperken tot maximaal drie. Op deze manier krijgen alle aandeelhouders en certificaathouders een kans om vragen te stellen binnen het tijdsbestek van deze vergadering. Allereerst de vooraf gestelde vragen, voor zover deze betrekking hebben op het bezoldigingsverslag over 2023. Die vragen zijn niet vooraf gesteld. Dus dat is mooi meegenomen. Zijn er vragen uit de zaal? Noemt u voor het stellen van uw vraag graag duidelijk uw naam. Gaat u naar microfoon 3. Dan kunnen wij u volgen.

De heer Hofman

Olivier Hofman van de VBDO. Heren en dames van het bestuur, hartelijk dank voor het woord. Als u mij één momentje geeft. We hebben een aantal vragen voorbereid op het gebied van duurzaamheid. Dat zal u weinig verbazen denk ik.

De voorzitter

Het gaat nu alleen maar over vragen over het bezoldigingsverslag. Dat realiseert u zich?

De heer Hofman

Ja.

De voorzitter

Dus duurzaamheid en bezoldiging wilt u combineren in uw vragen?

De heer Hofman

Ja.

De voorzitter

Oké, dank.

De heer Hofman

Mocht ik bij het verkeerde agendapunt zijn, dan zegt u het gerust en dan kom ik daar later op terug.

De voorzitter

Dan zeg ik dat en dan schuiven we het door naar het agendapunt waar het op slaat. Dat stel ik voor.

De heer Hofman

Allereerst willen wil ik u namens de VBDO van harte complimenteren met de uitgebreide rapportage over de impact van biodiversiteit. De ABN AMRO heeft biodiversiteit geïdentificeerd als materieel thema en er is een actieplan ontwikkeld om het verlies van biodiversiteit tegen te gaan. Mijn vraag: het plan is gebaseerd op het Global Biodiversity Framework. Het heeft ten doel gesteld in 2030 het verlies aan biodiversiteit naar nul te brengen, ten minste dertig procent (30%) van de oppervlakte van gedegradeerde terrestrisch binnenwater en marine en kustecosystemen te herstellen. Hoe heeft ABN AMRO deze doelen geïntegreerd in het actieplan en gaat ABN AMRO in het volgende jaarverslag rapporteren over de voortgang op deze doelen? Wilt u dat ik verder ga met de overige vragen?

De voorzitter

Kijk, dit lijkt me typisch een vraag die niet gekoppeld is aan het bezoldigingsverslag, maar meer als we straks de algemene gang van zaken bij ABN AMRO bespreken. Dus ik zou willen voorstellen om deze vraag na afloop van punt 2(g) te behandelen.

De heer Hofman

Dan kom ik er na 2(g) even op terug.

De voorzitter

Heel graag. Daar komen we er zeker op terug. Zijn er anderen die vragen willen stellen over het bezoldigingsverslag? Dat is niet het geval. Dan vraag ik aan de moderator of er vragen uit de live chat zijn over het bezoldigingsverslag.

Moderator

We hebben geen vragen uit de live chat ontvangen voor dit agendapunt, mijnheer de voorzitter.

De voorzitter

Mooi zo. Dan maken we een goede voortgang. Dank u. Dit is dames en heren, het eerste agendapunt ter stemming. Zoals altijd geschiedt de stemming elektronisch. Indien u voor dit agendapunt stemt, betekent dit dat u voor een positief advies bent. Dat lijkt me vrij logisch. Indien u tegenstemt betekent het dat u voor een negatief advies bent ten aanzien van het bezoldigingsverslag over 2023. Het resultaat van de stemming geldt dan, zoals u weet, in dit geval als adviserende, niet-bindende stemming. Voordat we daartoe overgaan wil ik u even op de hoogte stellen van de aanwezigheid. Hier moet ik mijn bril opzetten want het zijn grote getallen. Het geplaatste kapitaal van ABN AMRO bestaat uit achthonderdvijfenzestig miljoen vijfhonderdvijfenzeventigduizend driehonderdnegeenzeventig (865.575.379) gewone aandelen waarvan achthonderdachtenveertig miljoen zeshonderdvijfenzeventigduizend driehonderdnegeenzeventig (848.775.379) gewone aandelen met stemrecht. In deze vergadering zijn tweeduizend vierhonderdnegeennegentig (2499) aandeelhouders en certificaathouders aanwezig in persoon of vertegenwoordigd dan wel virtueel, die zeshonderdvierentachtig miljoen driehonderddertigduizend zeshonderdnegeenzeventig (684.330.779) stemmen vertegenwoordigen, hetgeen neerkomt op tachtig komma elf procent (80,11%) van het totaal aantal gewone aandelen met stemrecht. Ik ga u straks overhoren of u de getallen heeft onthouden. Het totaal aantal aandelen en stemrechten op de registratiedatum is gewijzigd voor de registratiedatum aangezien ABN AMRO in het kader van het inkoopprogramma een deel van de aandelen en certificaten in haar eigen kapitaal heeft ingekocht. De aandeelhouders en certificaathouders zijn via de ABN AMRO-website en de portal van corporate broking in kennis gesteld van het totaal aantal aandelen en stemrechten op de registratiedatum. Voorafgaande aan de vergadering hebben de aandeelhouders en certificaathouders de gelegenheid gehad hun stemrecht uit te oefenen door middel van e-voting. Deze stemmen worden meegenomen met de elektronische stemmen die tijdens deze vergadering worden uitgebracht en worden in de uitslag van de stemming aan het eind van de vergadering weergegeven. Zoals ik al daarstraks aangaf kunnen de deelnemers gedurende de gehele vergadering hun stem uitbrengen en de uitslag van de stemming zal ik aan het eind van deze vergadering bekendmaken. Dus gaat uw gang als u nog niet gestemd heeft.

2.f Presentatie externe accountant en gelegenheid voor vragen (ter bespreking)

De voorzitter

Dan gaan we over naar punt 2(f), zijnde de presentatie van de externe accountant EY met betrekking tot de door hen uitgevoerde controlewerkzaamheden over de jaarrekening 2023 en ik geef het woord daarvoor aan Bernard Roeders van EY. Bernard, ga je gang.

De heer Roeders

Ja, dank u voorzitter. Goedemiddag, mijn naam is Bernard Roeders. Ik ben namens EY de externe accountant van ABN AMRO. Aan de hand van een aantal slides zal ik een presentatie geven over onze controle op de jaarrekening van 2023. Daarbij zal ik ingaan op onze aanpak en de kernpunten, alsook op enkele bijzondere onderwerpen zoals fraude, naleving wet- en regelgeving en duurzaamheidsrapportages en tevens beantwoord ik

graag eventuele vragen. Allereerst een kort overzicht van de scope van onze werkzaamheden. Primair object van onze controle is de geconsolideerde jaarrekening opgesteld onder IFRS, zoals ter behandeling in deze vergadering. Daarnaast beoordelen wij de kwartaalberichten van ABN AMRO en toetsen we ook meerdere rapportages ten behoeve van de toezichthouders. En zoals u op het overzicht kunt zien op deze slide zijn wij gedurende het hele jaar betrokken met de controle en hebben we ook ieder kwartaal formele afstemmomenten met de Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen. De volgende slide graag.

Vervolgens staan op deze slide de belangrijkste aandachtspunten van ons voor 2023, de kernpunten van de controle. Dat betreft ten eerste de kredietvoorzieningen, waaronder mede de impact van de huidige geopolitieke crisis en onrust, ten tweede de overige voorzieningen voor onder meer compensatieregelingen en compliance zaken en ten derde de betrouwbaarheid en continuïteit van de IT-systemen, inclusief cybersecurity. Voorts hebben wij dit jaar bijzondere aandacht besteed aan de uitbreiding van de toelichtingen in het jaarverslag rondom klimaat en duurzaamheid. En bij al deze werkzaamheden hebben wij gebruikgemaakt, evenals voorgaand jaar, van een materialiteit van honderdzestig miljoen euro (€ 160.000.000) en deze materialiteit is gebaseerd op minder dan een procent (1%) van het eigen vermogen van de bank.

Dan de risico's van fraude en niet-naleving wet en regelgeving. Dit zijn voor ons belangrijke aspecten in de controle, waarbij wij ook onze forensische specialisten inzetten. In eerste instantie richten wij ons hierbij op de beleidsuitgangspunten en de processen die bij de bank aanwezig zijn, zoals bijvoorbeeld de SIRA en de werkzaamheden van de afdeling Compliance en Veiligheidszaken. Daarnaast voeren wij eigen waarnemingen uit, onder meer aan de hand van gerichte data-analyses en lijncontroles. Verder krijgt uiteraard de voortgang van de AML-verbeterprogramma's bij de bank onze aandacht, evenals de opvolging van andere onderzoeken van de toezichthouders.

We hebben dit jaar ook weer gekeken naar de klimaat- en energietransitierisico's voor ABN AMRO, zowel wat betreft de mogelijke gevolgen voor de waardering van de kredieten als voor de uitbreiding van de toelichting in het jaarverslag. Op specifieke informatie van de bank, vooruitlopend op de nieuwe CSRD-regelgeving, hebben wij aparte beoordelingen uitgevoerd en dit omvat onder andere de klimaatstrategie, zoals net werd toegelicht, en de dubbele materiality assessment. Overige toelichtingen inzake duurzaamheid en EU-taxonomie zijn door ons op consistentie met de jaarrekening getoetst.

Ten slotte zijn de uitkomsten van al onze werkzaamheden besproken met de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen. Dat doen wij onder meer via de management letter en het accountantsverslag. Voorts hebben wij ieder kwartaal onze onafhankelijkheid aan hen bevestigd en de uitkomsten van onze werkzaamheden hebben uiteindelijk geleid tot een goedkeurende verklaring zoals aangehecht bij de jaarrekening en waarin opgenomen een beschrijving van de genoemde kernpunten. Ter afsluiting deel ik graag mee dat de samenwerking met ABN AMRO dit jaar wederom open en constructief is geweest. Voorzitter, tot zover mijn presentatie.

De voorzitter

Dank Bernard voor jouw toelichting. Zoals ik zojuist al bij het vorige agendapunt, namelijk het bezoldigingsverslag, aangaf zullen we nu overgaan tot beantwoording van de overige vragen die betrekking hebben op het jaarverslag en corporate governance, dus alle andere punten onder punt 2 van de agenda en ik kan u mededelen dat er geen vragen vooraf zijn gesteld. Dus we kunnen meteen overgaan naar vragen uit de zaal. Ik stel voor dat de mijnheer van de VBDO als eerste het woord krijgt, want u had zich al gemeld.

De heer Hofman

Poging nummer twee. Ik zal de vraag nogmaals herhalen.

De voorzitter

Ja, als u dat zou willen doen. Dat zou ik zeer op prijs stellen.

De heer Hofman

Nogmaals onze complimenten voor uw biodiversiteitsbeleid. En de vraag luidt: hoe heeft ABN AMRO de doelen geïntegreerd in het actieplan en gaat ABN AMRO in het volgende jaarverslag rapporteren over de voortgang op deze doelen?.

De voorzitter

Mijnheer Swaak.

De heer Swaak

Dank je wel en dank u wel ook voor de complimenten. Het is zeker zo dat wij dat Global Diversity Framework ondersteunen en dat ook omarmen. Het is ook een van de aandachtspunten voor ons geweest, met name als het gaat over het vaststellen van een actieplan. Waar we naar kijken is: zijn er raakvlakken die uit zo'n framework komen, die we dan vervolgens kunnen toepassen in klantdialogen die we hebben en de stakeholderdialogen die we hebben? Wat belangrijk is, is dat we niet alleen naar de individuele doelstellingen kijken, maar we kijken ook naar de gebieden binnen zo'n framework waar dat relevant is, ook voor de bank. We hebben daartoe ook in ons jaarverslag een toelichting opgenomen in hoeverre we het framework ook toe kunnen passen en dat ook door kunnen vertalen naar een actieplan. Dus wat we zeker doen is dat we ons realiseren dat we de acties die voortkomen uit zo'n framework verder kunnen integreren. Dat is iets waar we doorgaan met ontwikkelen, terwijl we de dialoog naar aanleiding van zo'n actieplan ook wel degelijk voeren. Dus dat lichten we dan ook verder toe.

De heer Hofman

En ter verheldering, bedoelt u met het delen van het framework de drivers?

De heer Swaak

Onder andere.

De heer Hofman

Helder. Een andere vraag gaat over lobbyen. ABN AMRO vermeldt in het jaarrapport de lidmaatschappen van de verenigingen en de denktank. Ook benoemt het de onderwerpen waarop het focust in gesprek met deze partijen. De VBDO is blij om te lezen dat u door deze onderwerpen te benoemen de toezeggingen die hierover werden gedaan tijdens de AVA van 2023 naleeft. De VBDO wil ABN AMRO aanmoedigen om de volgende stap te zetten op het gebied van transparantie over lobbyen. We hebben geen kader kunnen vinden van ABN AMRO voor het aanpakken van afwijkingen tussen de standpunten ingenomen door de verenigingen waarvan het lid is en de eigen ESG doelstellingen. Wat voor stappen onderneemt ABN als blijkt dat de standpunten van de vereniging of denktank waarvan de ABN AMRO lid is, niet in lijn is met de eigen standpunten? Is ABN AMRO dan voornemens de strategie komend jaar op papier te zetten?

De voorzitter

Robert.

De heer Swaak

Dank je wel. Het spreekt voor zich dat op het moment dat wij formeel hier beleid op zullen maken, dat we dat zullen aankondigen en dat doen we dan ook op onze website. En tegelijkertijd heeft u absoluut gelijk dat op het moment dat wij ergens lid van zijn of dat wij in de lobbyactiviteiten betrokken zijn, wij altijd zullen zorgen dat de standpunten die gehuldigd worden of door de verschillende organisaties verkondigd worden, dat dat standpunten zijn waar wij iets van zullen vinden. En op het moment dat wij constateren dat standpunten afwijken van wat wij

van belang achten in ons eigen beleid, in ons eigen ESG-beleid, dan ligt het in de lijn van de verwachting dat ikzelf of de CRO de discussies met die instellingen zou aangaan. En als dat dan noodzakelijk is dat we dan ook inderdaad kenbaar maken, dat standpunten die ingenomen worden niet consistent zijn met de wijze waarop wij naar onze eigen strategie en ESG-strategie kijken. Dat kunnen we doen in vergadering. Dat kunnen we in een uiterst geval schriftelijk doen. Dus er zijn drie onderdelen. Als we het formeel maken, dan publiceren we het. We gaan zeker die dialoog aan en op het moment dat we vaststellen dat we daar iets mee moeten, dan zullen we daarop acteren.

De heer Hofman

Helder. Dank voor uw antwoord. Als u mij de ruimte wil geven voor een allerlaatste vraag?

De voorzitter

Ja. Drie vragen is zonder meer toegestaan.

De heer Hofman

Dank u wel. Dat gaat over leefbaar loon. We hebben gemerkt dat ABN AMRO gekozen heeft voor de term onderbetaling in plaats van de term leefbaar loon. Mag ik vragen om een toelichting voor die keuze en bent u eventueel bereid om de term te definiëren en op te nemen in uw volgend jaarverslag en verdere rapportage zoals gebruikelijk is?

De heer Swaak

Ik denk dat het goed is om vast te stellen dat we de term leefbaar loon zeker ook gebruiken in discussies die we hebben met onze eigen klanten, in discussies die we hebben als het gaat over ondernemingen waar onze klanten in investeren. We hebben de term onderbetaling eigenlijk ook gebruikt en gebruikt als een soort minimumuitgangspositie en die onderbetaling geeft een duidelijke positie weer. Op het moment dat wij de definities helder hebben van wat dat leefbare loon is, en dat zullen we dan echt verder moeten onderzoeken, dan zullen we daar zeker verslag van doen in ons jaarverslag.

De heer Hofman

En dan bedoelt u met de definities de verschillende definities zoals toepasbaar in een bepaalde context?

De heer Swaak

Leefbaar loon kan op een aantal manieren uitgelegd worden. Wij gebruiken het in ieder geval in de discussies. Maar op het moment dat wij het gaan gebruiken in ons jaarverslag, dan willen we ook graag dat daar een eenduidige definitie voor is en dat we dat dan ook op die manier kunnen toepassen.

De heer Hofman

Oké, excuseer, maar ik had begrepen dat u ook lid bent van een platform waarbij de definitie verhelderd is. Mag ik u vragen waarom u die definitie dan niet hanteert?

De heer Swaak

Omdat we nog steeds aan het beoordelen zijn of de definitiekwestie, zoals die dan in dat platform voorgedragen wordt en voorgesteld wordt, in alle gevallen voor ons van toepassing kan zijn. Dus daar zullen we zeker duidelijkheid over geven.

De heer Hofman

Helder. Dank u wel.

De voorzitter

Dank u wel. Ik weet niet zeker of microfoon 1 of 4 als eerste er stond. Gracieus zegt mijnheer bij vier dat u als eerste mag. Graag uw naam.

De heer Abma

Dank u wel.

De voorzitter

Ja, gaat uw gang.

De heer Abma

Mijn naam is Ronald Abma. Ik kom uit Amsterdam en ik ben hier omdat ik mij zorgen maak over het klimaat. Zo'n zestien, zeventien jaar geleden, toen mijn dochters werden geboren, zeiden doctoren: kinderen die nu geboren worden, die hebben grote kans om het jaar 2100 te halen. En ik vond dat prachtig, want ik kwam uit de vorige eeuw en mijn kinderen hadden grote kans om in de volgende eeuw te komen. Maar als je nu naar de wetenschap luistert en het beeld ziet wat zij voor ogen hebben, dan schrik ik heel erg. In de winter staat Amsterdam onder water. In de zomer is het te warm om naar buiten te gaan overdag. Ik denk dat mijn kinderen met weemoed terug zullen kijken naar de tijd van hun jeugd. Hoe heeft dit zover kunnen komen? Grote vervuilende bedrijven gaan maar door met graaien. Snelle winsten voor de aandeelhouders worden betaald door mensen uit het zuiden en de toekomstige generaties. Ook deze bank, ABN AMRO, ligt op ramkoers met het klimaat. Iedereen met verstand weet dat we nu onmiddellijk moeten beginnen met een grote transitie om de opwarming van de aarde te beperken. Daarom, voorzitter, stel ik de volgende vraag. Gaat ABN AMRO in 2030 minimaal achtenveertig procent (48%) van zijn CO2-uitstoot beperken in absolute zin voor zowel scope 1, 2 en 3 ten opzichte van 2019?

De voorzitter

Ja, dank u wel. Ik woon al zevenenzeventig (77) jaar in Amsterdam en ik heb het deze winter niet onder water zien staan, noch heb ik vorige zomer veel moeite gehad om buiten te komen. Maar dat doet niets af aan het feit dat ik uw zorgen begrijp.

De heer Abma

Dat is de huidige situatie waarin Europa wel verwarmt, maar dat gaat nog veel verder met ook veel verdere consequenties en daar stel ik u een vraag over.

De voorzitter

Ja, u gaf aan dat Amsterdam nu al onder water staat in de winter en dat het in de zomer niet te behappen is en dat heb ik zelf niet gemerkt, maar misschien u wel. Maar ik wil graag dat de heer Swaak op de specifieke vraag ten aanzien van de doelstelling van 2030 ingaat.

De heer Swaak

Dank u wel voor uw vraag en het is een zorg die wij met zijn allen delen. Het is niet voor niets dat we hebben aangegeven dat klimaat een van de belangrijke aandachtspunten voor onze bank is en, sterker nog, een aandachtspunt wat we integreren in onze bedrijfsvoering, maar ook relevant maken in de keuzes die wij maken. U zult het met mij eens zijn dat er een klimaatakkoord ligt, dat er een ambitie en een doelstelling gesteld is in Parijs. U zult het ook met mij eens zijn dat we die ambitie en doelstellingen zo snel mogelijk moeten kunnen bereiken. Daar is een tijdslijn aan gekoppeld in de tijd dat we het daar met elkaar over eens waren. Dat zijn doelstellingen die helder zijn geformuleerd en die leiden tot een anderhalfgraaddoelstelling per 2050 en met een net zero-consequentie als zodanig. Wij hebben als bank die doelstellingen omarmd. We hebben de Net Zero Banking Alliance ondersteund en we zijn direct in dat kader, om het heel concreet te maken, begonnen met het uitwerken van de transitiepaden die wij zien, de verschillende sectoren waar de uitstoot het hoogst is. Daarvan hebben wij

eind 2022 ons klimaatplan gepresenteerd. Die transitiepaden zijn gedefinieerd en daar houden wij ons aan. Dat zijn paden die consistent zijn samengesteld op basis van de ambities die wij allemaal hebben. Dus dat blijven wij doen en daar zullen wij aan geëncmitteerd blijven.

De heer Abma

Maar betekent het dat u zich committeert aan de achtenveertig procent (48%) CO2-reductie in 2030?

De heer Swaak

Wij committeren ons aan de doelstellingen die we ons gesteld hebben, die consistent zijn met het klimaatplan en dat is de anderhalve graad en dat zijn de Net Zero-doelstellingen die we onderschreven hebben binnen de Net Zero Banking Alliance.

De heer Abma

Dat is dus een nee.

De heer Swaak

U heeft mij horen vertellen en uitleggen wat wij ondersteunen. Dus wij ondersteunen en wij zullen doorgaan met de uitvoering van onze klimaatstrategie zoals vastgelegd in de strategie die u ook heeft kunnen lezen.

De heer Abma

Oké. Ik versta daaruit wel een nee op mijn antwoord.

De heer Swaak

U verstaat uw antwoord. Ik stel wel vast dat we in ieder geval overeenstemming hebben over het feit dat we onze klimaatdoelstellingen zoals in Parijs vastgesteld willen halen. En daar doen wij ook alles aan via het klimaatplan en de klimaatstrategie die ik heb toegelicht.

De heer Abma

Oké, dank u wel.

De voorzitter

Dank u wel. Ik ga naar microfoon 4.

De heer Jansen

Mijn naam is Jasper Jansen. Ik sta hier namens de Vereniging van Effectenbezitters. Ik heb een aantal vragen en ik had een vrij uitgebreide introductie, maar in alle eerlijkheid had de heer Swaak in zijn presentatie al alle observaties over 2023 geraakt. Ik denk dat in financieel opzicht het een uitzonderlijk goed jaar was, maar ik denk ook dat het heel fair is om te veronderstellen dat de winst, de hoge winstgevendheid, toch echt gedreven is door de snelle stijging van de rente die we hebben gezien. En eigenlijk blijkt dat ook wel uit de 2026 rendementsdoelstellingen. Het rendement op eigen vermogen moet in 2026 tussen de negen en tien procent (9-10%) gaan worden en dat was vorig jaar ruim twaalf procent (12%). Dus per saldo wordt dat minder. Nu lees ik in het jaarverslag dat de heer Swaak in zijn voorwoord of in een interview stelt "we owe investors a healthy return." Dus de bank is aandeelhouders een gezond rendement verschuldigd. Daar kunnen wij het natuurlijk alleen maar eens mee zijn. Dan is de vraag of negen tot tien procent (9/10%) een gezond rendement is. En daarmee wil ik meegeven dat de cost of equity, dus waar eigenlijk grote beleggers mee rekenen, wat past bij het rendementsprofiel en risicoprofiel van een lokale Europese bank, al snel op twaalf tot dertien procent (12-13%) zit. Dus is dit voldoende is eigenlijk mijn eerste vraag.

De heer Swaak

Wilt u alle vragen stellen?

De voorzitter

Ja, gaat u maar eerst even door.

De heer Jansen

Ja, in aanvulling daarop hebben wij ook op de return on equity natuurlijk goed naar de jaarcijferpresentaties geluisterd en daar bleek dat in 2026 het rendement van tien procent (10%) niet het eindstation zou zijn. Dus eigenlijk een aanvulling op de eerste vraag is: hoeveel ruimte is fair? We hebben allemaal geen glazen bol. Dat begrijp ik. Maar waar kunnen we aan denken waar deze bank richting 2030 naartoe zou kunnen groeien? Dat is het eerste deel van de vragen over het rendement en het waardecreërend vermogen van de bank. Het tweede thema gaat over de kosten. Natuurlijk is bij de halfjaarcijfers dat doel van vier komma zeven miljard euro (€ 4.700.000.000) aan absolute kosten van tafel gehaald en daar kunnen we begrip voor opbrengen gezien de enorme looninflatie die we hebben gezien en die was eigenlijk onvoorzien. Maar we zijn nog even terug gaan kijken in de presentatie van november 2020 wat toen verwacht was. En als je toen keek naar de doelstellingen ten aanzien van het werknemersbestand, de fulltime employees, dan was het doel om het personeelsbestand met vijftien procent (15%) te verlagen. Dat hebben we toch even op een rijtje gezet. We kijken nu naar een stijging van twaalf procent (12%). Dat is een foutmarge, als ik het goed heb uitgerekend van vijfduizend (5.000) werknemers. Dat is toch wel heel stevig en dat hebben we in die grote getale niet eerder gezien. Is dit de bank echt overkomen of hoe moeten we dit eigenlijk lezen? En dan meer toekomst gericht is natuurlijk voor de cost/income-ratio het doel zestig procent (60%). In 2020 was het eigenlijk vergelijkbaar. Ik kreeg zelfs een beetje een déjà vu-gevoel dat het verhaal eigenlijk was op korte termijn moeten we investeren, toen was het in de anti witwassystemen, nu is het in de data capabilities, digitalisering en ESG-rapportages, vat ik maar even samen, maar daarna gaat de kostenbasis dalen. Dat is in feite niet gebeurd. Hoe groot schat u het risico in dat we in 2025 weer geconfronteerd worden met een verhaal dat eigenlijk de kosten niet lager kunnen liggen? En om specifiek daarop in te gaan: een risico dat natuurlijk iedereen kan voorzien is dat de inflatie eigenlijk hardnekkiger is dan we nu met zijn allen hopen. Mijn vraag is dan ook: stel dat de inflatie hoger uitvalt dan nu in jullie modellen zit, zijn er dan contingencyplannen om kosten op andere manieren te verlagen en hoeveel ruimte en marge is daar? Dat was ten aanzien van de kosten. En dan had ik nog als laatste thema, voor deze eerste ronde in ieder geval, de kapitaalratio's. Daar zien we eigenlijk dat in de laatste jaren in absolute zin het kapitaal, de buffers van de bank, heel stabiel is. Maar omdat de risicoweging sterk is verhoogd, en dan praten we over tientallen miljarden over de laatste jaren, zie je dat de ratio eigenlijk toch met vele procentpunten is gedaald. Nu lees ik in het jaarverslag dat dat ook met externe factoren te maken heeft, maar ook met dingen die toch lijken op interne factoren, namelijk dat bepaalde datasystemen niet op orde zijn om aan te kunnen tonen dat een bank in een bepaalde categorie bijvoorbeeld ten aanzien van onderpand valt en daardoor een lagere weging heeft. Mijn vraag is: zou u kunnen toelichten allereerst de brede ontwikkeling van het toegenomen risico gewogen kapitaal en toch een beetje de vraag in hoeverre dat ligt aan het feit dat eigenlijk de interne systemen van ABN AMRO niet volledig op orde waren of dat dat ligt aan een toezichthouder die steeds veeleisender wordt. Dat hoor ik graag. Dat zijn voor zover mijn eerste punten.

De voorzitter

Dank voor uw vragen. Ik denk dat u ten aanzien van een paar punten de spijker op de kop slaat. Ik maak één opmerking voordat ik het woord geef aan Robert om in te gaan op de ROI, de kosten en de kapitaalratio. Ja, inderdaad natuurlijk de winst in het vorig jaar is gunstig beïnvloed door de stijging van de rente. Ik hecht er wel aan om te zeggen, zoals ik ook in mijn introductie heb gezegd, het ligt ook aan de uitvoering van de strategie, de mate waarin wij de processen kunnen digitaliseren, nieuwe klanten aantrekken, et cetera, et cetera. Dus het is niet alleen maar de gestegen rente die de verbeterde winstgevendheid van de bank met zich meegebracht heeft, maar ook de manier waarop ABN AMRO de klanten benadert. Ten aanzien van de meer specifieke vragen ten aanzien van ROI, kosten en kapitaalratio, geef ik het woord aan Robert. Ga je gang.

De heer Swaak

Dank je wel Tom. Het is goed dat je daar wel even op wijst, want inderdaad, u heeft gelijk, de toegenomen rentestanden leiden inderdaad tot een toename van winst, maar waar wij met name ook naar blijven kijken, zoals Tom ook al aangaf, waren de volumeontwikkelingen in een toch behoorlijk uitdagend jaar. En daar zie je inderdaad ook de beweging dat wij nog steeds in staat zijn geweest om een hypotheekboek te laten groeien en om ons corporate-boek ook te laten groeien. Maar even toch heel specifiek terug op uw vraag over het rendement. Ik kan me nog goed herinneren dat we hier in 2020 spraken over een rendement van acht procent (8%). We hebben toen tegen u gezegd wij stappen af van de tien procent (10%). Wij zullen met acht procent (8%) gaan rekenen en we zullen ook een rendement van acht procent (8%) gaan gebruiken. Toen hebben we ook gezegd dat als de rentestanden zich herstellen en we komen in een genormaliseerde renteomgeving, dan achten wij een rendement van tien procent (10%) haalbaar. Vervolgens hebben we geconstateerd dat die rentestand is gaan stijgen en eigenlijk harder dan dat we verwacht hadden en dan komen we inderdaad vorig jaar uit op een rendement van twaalf procent (12%). Dus wat je dan doet voor de komende periode is dat je gaat kijken wat is een reëel rendement dat wij, gegeven de aannames die wij nu moeten doen over de komende periode, aanvaardbaar achten en dan kwamen we uit op een rendement tussen de negen en tien procent (9 -10%). Zeg je dan daarbij dat dat een blijvend rendement is van die negen tot tien procent (9- 10%) voor 2026? Natuurlijk zullen wij er alles aan doen om ervoor te zorgen dat we dat rendement blijvend verbeteren. Het is ook belangrijk, en u duidde het net al, om je te realiseren dat op het moment dat wij spraken over acht procent (8%) rendement en een tien procent (10%) rendement in onze oude periode, dat we dat deden op een basis van vier komma zeven miljard euro (€ 4.700.000.000) kosten. Dus eigenlijk realiseren we nu een rendement van twaalf procent (12%) met een hogere kostenbasis. Dus er is wel degelijk wat gebeurd in de organisatie. Dus dat even ten aanzien van rendement. Het is negen tot tien procent (9 -10%) op dit moment, zoals wij dat nu zien, met een ambitie tot verbetering van rendement waar mogelijk. Dan hebben we uw tweede punt ten aanzien van kosten.

De heer Jansen

Sorry, ik heb één vervolgvraag hierover. Anders gaat alles door elkaar. Dus met uw goedkeuring graag een vervolgvraag. Want ik begrijp het. Het punt is natuurlijk wel dat als je gewoon kijkt naar de koers ten opzichte van de boekwaarde, dan noteert ABN AMRO veertig procent (40%) onder boekwaarde en dat is een substantiële discount op het aandeel. Nu begrijp ik dat er alles aan wordt gedaan om het beter te maken, maar naar de cost of equity is de marge vrij groot. Dus dan is eigenlijk de conclusie dat we heel lang tegen een discount zullen blijven handelen. De markt vereist eigenlijk een hoger rendement dan u kunt bieden en dat vertaalt zich in een lagere koers. Is dat een faire conclusie? Is dat een feit waar we mee moeten leven gezien de marktomstandigheden en waar de bank nu staat?

De heer Swaak

Wij committeren ons aan de doelstellingen die wij hebben gecommuniceerd. Dat is die negen tot tien procent (9 -10%) en we zullen dan moeten kijken en bezien hoe die omstandigheden zijn op het moment dat we zover zijn in de planperiode. Uiteraard zijn we ons zeer welbewust van wat de koers doet. Wij doen er alles aan om die prestaties van de bank te optimaliseren in de strategische keuzes die wij maken. En dan is die negen tot tien procent (9 -10%), met inderdaad een outlook na 2026 dat we toch blijven streven naar verbetering, op dit moment de doelstelling die wij afgeven.

De heer Jansen

Helder, de doelstellingen, maar ook de consequenties daarvan.

De heer Swaak

Het is een doelstelling waar wij naar werken en u heeft hopelijk gemerkt dat toen wij dat in 2020 deden, dat we met een acht procent (8%) doelstelling kwamen en uiteindelijk naar een tien procent (10%) doelstelling onder genormaliseerde omstandigheden en twaalf procent (12%) realisatie. Dus wij zijn daar elke dag mee bezig om die operaties van de bank te optimaliseren, maar vooral ook, en daar begonnen we net even over, ook aan de marktkant te blijven groeien in de groeisegmenten die wij benoemd hebben. En dat is een belangrijke. Dat zijn twee, zoals u weet, communicerende vaten die ons daartoe in staat zullen stellen. En dat brengt me inderdaad op uw vraag over kosten. U zult opgemerkt hebben dat we in voor 2026 een cost/income-ratio hebben afgegeven. Dat hebben we niet in eerdere jaren gedaan. Dat hebben we heel bewust gedaan, omdat we ons realiseren dat als kosten toenemen dat we dat toestaan om redenen, om redenen van investeringen, om redenen van de constateringen dat wij een aantal aspecten in onze eigen onderneming en onze eigen kostenstructuur moeten verbeteren. Dat heeft inderdaad te maken met specifieke expertise die we nodig hebben als het gaat over data, als het gaat over wet- en regelgeving, als het gaat over specifieke IT-kennis en datakennis. En dat heeft ook alles weer te maken met de versnelling die we hebben aangebracht in de digitale infrastructuur, ook van de bank. Dus die specifieke kennis en kunde, die hebben wij nodig in de bank. Daarom ziet u ook die vier komma zeven miljard euro (€ 4.700.000.000) die wij in 2020 ingeschat hebben, die was op een aantal aannames gebaseerd en we hebben moeten constateren dat een aantal aannames in de planperiode niet uitgekomen is. Laat ik beginnen met wat wel uitgekomen is. We hadden ingetekend een honderd miljoen euro (€ 100.000.000) reductie op het moment dat we onze non-core activiteiten afgestoten zouden hebben. Die honderd miljoen euro (€ 100.000.000) reductie die hebben wij ook gerealiseerd terwijl we afscheid aan het nemen waren van een groot onderdeel van de bank, van de corporate bank. En laten we ook vooral niet vergeten dat de leningen die we toen uit de boeken hebben moeten halen, dat we die bijna weer volledig in de boeken hebben weten te krijgen van de corporate bank. Dat is een enorme prestatie, die dus ook door de corporate bank opgepakt is. We hebben tegelijkertijd gezegd wij moeten ons werknemersbestand continu blijven verbeteren. Dus wat we ook gedaan hebben ten aanzien van de beoogde reducties, waar we inderdaad in een aantal onderdelen van de bank gereduceerd hebben, is dat we tegelijkertijd ook gekeken hebben waar we extra capaciteit nodig hebben. Dus we zijn die extra capaciteit of gaan inhuren of we hebben aan omscholing gedaan. We hebben geconstateerd, u zei het net al, dat die inflatie absoluut niet de aannames waarmaakte. De werkelijke inflatie waar we mee geconfronteerd zijn, waardoor we over de hele linie een loonstijging kregen, heeft geleid tot een kostenstijging. Als ik dan verder ga naar kosten waarvan we vonden dat we ze in 2020 wellicht versneld zouden kunnen terugbrengen, dan is een ander onderwerp de kosteneffectiviteit die we hebben rondom onze witwasactiviteit waarin we een hele nadrukkelijke keuze gemaakt hebben. Wij blijven investeren in niet alleen het herstelwerk, maar vooral ook op het moment dat het onderdeel wordt van onze dagelijkse bedrijvigheid, in een verdere effectiviteit van onze activiteiten op het gebied van bestrijden van witwassen. Want we willen allemaal dat deze bank daar optimaal in presteert. Als ik al die factoren optel, dan kom je uiteindelijk tot de conclusie dat een kostenniveau zoals we dat afgelopen jaar hebben gehad van vijf komma een miljard euro (€ 5.100.000.000), het kostenniveau was. Dan kun je zeggen als ik daar de inflatie bovenop tel, ik haal er wat kostenreductie programma's van af die we doorgevoerd hebben, dan is dat het eindresultaat. En waarom hebben wij gezegd dat we die vijf komma drie miljard euro (€ 5.300.000.000) als kostenbasis nemen? Omdat we weten, zeker op de versnelling die we nu zien als het gaat over de capaciteit die wij nodig hebben, dat wij nog een aantal investeringen met name op het inhuren van de juiste kennis, capaciteit en kwaliteit de komende tijd voor de boeg zullen krijgen. Eind vorig jaar zagen we dat die inhuur aan het toenemen was en vandaar dat we gezegd hebben dat op het moment dat wij onze kosten vastzetten op enig niveau, dat boven het niveau van 2023 zal zitten. Dus hebben wij gezegd voor het komende jaar verwachten wij een kostenniveau van vijf komma drie miljard euro (€ 5.300.000.000). Dat doet niets af aan de ambitie die wij hebben om aan het einde van die planperiode naar een cost/income-ratio van zestig procent (60%) te gaan. En we hebben ook al aangegeven dat we verwachten dat als we alle maatregelen zoals we die nu op het moment aan het doorvoeren zijn, als het gaat over een platform van de bank dat continu veranderd is in de afgelopen jaren en verbeterd is, als het gaat over onder andere onze digitale outreach naar onze klanten, als het gaat over het verbeteren van onze witwasactiviteiten, als het gaat over het verbeteren van de kennis die we hebben in de organisatie omdat die omstandigheden zo snel wijzigen, dat we

zeker een ambitie hebben om die cost/income-ratio naar beneden te brengen. Maar dan wordt dus heel belangrijk dat we ook onze groei blijven realiseren. We hebben heel erg veel terechte focus ook op kosten, maar wat we tegelijkertijd willen doen is blijven investeren in de groei van de bank. En ik denk dat we dat niet moeten vergeten.

Dan uw vervolgvraag als u mij toestaat over onze risk-weighted assets. Wat u heeft kunnen constateren is dat we het afgelopen kwartaal daar een cumulatief getal hebben opgenomen wat we de afgelopen jaren eigenlijk hebben geboekt. En wat we daarmee hebben beoogd is aan te geven dat wij eigenlijk al vanaf 2018 bezig zijn geweest, en zijn wij nog steeds bezig, om een aantal zaken voor elkaar te krijgen. Het verbeteren van modellen, en de eisen ten aanzien van modellen veranderen, wet- en regelgeving ten aanzien van modellen wijzigt, het verbeteren van data, eisen ten aanzien van data en datacapaciteit, datakwaliteit, maar ook de processen die wij binnen de bank hebben om data te verbeteren, om deze continu verder te ontwikkelen. Op het moment dat wij constateren, door die verbeteringslagen, dat de data en modellen niet geheel voldoen aan wat je op basis van wet- en regelgeving zou mogen verwachten, dan nemen wij deze risk-weighted assets. En waarom? Omdat je continu dat consistente beeld wilt blijven geven. Als wij constateren dat we achterblijven of dat we onze data moeten verbeteren, dan betekent dat we dan tegelijkertijd onze risk-weighted assets laten groeien en toenemen. Dat doen wij. Dat disclosen we ook. Dat betekent wel dat we over de komende planperiode een doelstelling hebben opgenomen van dertien-en-een-half procent (13,5%) en dat is onze core-ratio die we hebben gecommuniceerd. Die dertien-en-een-half procent (13,5%) moet u dan ook zien in het licht van de zestig procent (60%) cost/income-ratio en moet u ook zien in het licht van de risk-weighted assets-ontwikkeling die we in de komende periode zullen gaan zien. Dus het is deels een continue ontwikkeling van wet- en regelgeving, maar ook het verbeteren van onze eigen modellen en de data die daarin gaat. Dat is een proces geweest waar we nog steeds mee bezig zijn.

De heer Jansen

Mag ik daar nog één aanvullende vraag over stellen?

De voorzitter

Mag ik daar één ding aan toevoegen? Wat betreft de punten die u opnoemt, de RoE, de kosten en de kapitaalratio's hoop ik in het verslag van de Raad van Commissarissen te hebben aangegeven hoezeer ook de Raad van Commissarissen deze punten heel nauwlettend volgt en de Raad van Bestuur uitdaagt om daar heel hard aan te werken om deze doelstellingen te bereiken waar de heer Swaak het over heeft.

De heer Jansen

Ik wil daar graag in de volgende ronde op terugkomen, want ik wilde een groot compliment uitdelen over het verslag van de Raad van Commissarissen en inderdaad het interview waarin u openhartig ook spreekt over de problemen van de bank. Maar ik hou van suspense. Dus die hou ik even vast voor de volgende ronde.

De voorzitter

U heeft uw suspense nu al weggegeven.

De heer Jansen

Ik heb nog wel één vervolgvraag en die ziet ook toe op de kapitaalratio, want voor een bank als ABN AMRO zijn natuurlijk buybacks en dividenden een groot onderdeel van de investment case voor beleggers. En inderdaad refereerde u er al aan dat er nu een doel is van dertien-en-een-half procent (13,5%) kapitaalratio. Die staat nu ongeveer op vijftien procent (15%). Dan is een vrij eenvoudige rekensom dat er ongeveer twee miljard euro (€ 2.000.000.000) naar beleggers zou toekomen. De grote angst gezien die add-ons van eigenlijk de risico-gewogen activa die maar door is gestegen in de laatste jaren is natuurlijk dat dat doorzet en dat uiteindelijk die twee miljard euro (€ 2.000.000.000) eigenlijk verdwijnt omdat er gewoon meer kapitaal moet worden aangehouden voor dezelfde lening of misschien zelfs minder risicovolle leningen omdat de zakenbank zelfs is afgebouwd. Dus als buitenstaander kijk je soms naar deze ratio's en dan kan je het niet helemaal rijmen. Dat is een grote vraag. Dat

snap ik. Maar misschien kunt u wat angst wegnemen dat van die twee miljard honderd miljoen euro (€ 100.000.000) of misschien zelfs wel niets.

De voorzitter

Mijnheer Swaak.

De heer Swaak

Toch nog even dit. Zonder dat we allemaal gaan voorspellen wat er in de komende planperiodes allemaal gebeurt, weten wij wat onze risk-weighted assets zijn op dit moment. Wij weten wat er nog te doen staat. We hebben daar dertien-en-een-half procent (13,5%) als target meegegeven. En dan kijk ik toch weer even terug naar 2020. Toen heb ik hier in dezelfde zaal tegen u of tegen uw collega's gezegd, dat wij gecommiteerd zijn aan teruggave van kapitaal. Dat hadden we nog niet gedaan. We kwamen uit een periode dat zelfs dividend op dat moment niet uitgekeerd kon worden en sommige banken hebben hun dividend uiteindelijk terug in het kapitaal gestopt. Dat hebben wij toen niet gedaan. We zijn begonnen met één komma een miljard euro (€ 1.100.000.000) aan betalingen aan aandeelhouders. Dat is toegenomen tot één komma drie miljard euro (€ 1.300.000.000) en dat is het afgelopen jaar toegenomen tot één komma acht miljard euro (€ 1.800.000.000). Als wij dit soort doelstellingen geven, doen we dat met in ons achterhoofd de realisatie zoals we dat altijd hebben gezegd dat er ook een commitment, een verplichting, is aan onze kant. Wij realiseren ons heel goed dat er een verplichting van onze kant naar onze aandeelhouders toe is en daarom stellen wij de doelstellingen zoals we ze stellen. Wij weten heel goed waar wij nu staan. We hebben dertien-en-een-half procent (13,5%) gecommuniceerd. We hebben een cost/income-ratio gecommuniceerd en we hebben een absolute cost target gecommuniceerd. In dat spel weten we dat er in de komende jaren een aantal zaken moeten gaan gebeuren. Wij kunnen datzelfde rekensommetje maken. Dus dat is ook de reden waarom we het framework hebben gemaakt zoals we het gemaakt hebben. Zoals het u zult zijn opgevallen, is die vijftien procent (15%) threshold die we hadden voor share buybacks eruit gegaan. We zitten nu op die dertien-en-een-half procent (13,5%) en dat is waar we nu de bank naar sturen, wetende dat we kapitaal genereren, kapitaal alloceren en dan vervolgens kapitaal teruggeven aan aandeelhouders op wat voor manier dan ook, dividend of inkoop eigen aandelen.

De heer Jansen

Ja, nog één keer dan toch, want ik begrijp het verhaal. Ik begrijp het raamwerk, maar de onbekende variabele is hier natuurlijk dat ABN AMRO eigenlijk voor dezelfde leningen meer kapitaal moet aanhouden waardoor die dertien-en-een-half procent (13,5%) in zicht komt, niet omdat geld kan worden uitgekeerd, maar omdat meer kapitaal moet worden aangehouden. Dus mijn vraag is eigenlijk heel concreet: wat is het risico dat de stijging van de risico-gewogen activa eigenlijk doorzet in de komende jaren of is het ergste nu voorbij? Dat is eigenlijk mijn vraag.

De heer Swaak

We hebben eerder gezegd dat wij verwachten dat het grootste deel van wat we hebben moeten nemen, dat we dat genomen hebben. En we hebben ook eerder gezegd dat we niet uitsluiten dat we in de komende jaren of in de komende tijden iets van add-ons zullen zijn. Maar het grootste deel hebben we achter de rug sinds 2017.

De heer Jansen

Helder. Hartelijk dank.

De voorzitter

Dank u wel. Ik geloof we waren bij microfoon 1.

De heer Vreeken

Ik was eerst.

De voorzitter

Ja, gaat uw gang. Graag uw naam voor de notulen.

De heer Vreeken

Goedemiddag, dames en heren. Mijn naam is Robert Vreeken, van We Connect You. Ik ben blij dat ik mijn jarenlange dialoog met de ABN AMRO kan voortzetten, want er is weer een hoop gebeurd en er zijn een hoop innovaties die we even kunnen meenemen. Ik ben blij met de uitstekende resultaten, de communicatieve sfeer en, wat heel bijzonder is, dat het duo Swaak-De Swaan het voor elkaar heeft gekregen dat de milieuactivisten niet hier zijn, maar afgelopen maandag bij ING waren. Dus er is toch iets wat ABN-AMRO veel beter doet dan ING. En de meeste aandeelhouders hier stellen dat op prijs. Er zijn twee personele zaken waar ik bij stil wil staan. Het was de heer De Swaan bijna gelukt samen met zijn collega Cees Maas om van ABN AMRO en ING de grootste wereldwijde bank te maken. Het klikte niet helemaal tussen de oude CEO van ABN AMRO en die van ING. Anders was dat gelukt. En Godfried van der Lugt is in het afgelopen jaar overleden. Dus misschien dat de heer De Swaan daar straks nog iets over kan zeggen. Een andere zaak is dat een oud-collega, medewerker van ABN AMRO, Hans van der Heijden, senior Private Banker, afgelopen week is overleden. Hij zat in een lawine en hij is afgelopen maandag begraven op Zorgvlied. Ik heb net al gevraagd of jullie daar even naar willen kijken. Hij is verder gegaan met Heeren Vermogensbeheer. Hij is daar vijftig procent (50%) partner in en misschien dat jullie kunnen kijken hoe jullie middels het netwerk, mocht dat nodig zijn, wat verder kunnen helpen. Want een plotseling overlijden van iemand van zestig kan lastig zijn bij een startend bedrijf.

Verder hebben we een soort van oorlog. We hebben een kwartet Rusland, China, Noord-Korea en Iran die eigenlijk bezig zijn met een oorlog tegen ons en dat wordt steeds duidelijker, want als je kijkt naar cybercrime dan zijn dit toch de partijen die heel professioneel zijn en ongekende budgetten hebben. Bovendien build your dreams. We hebben hier nu heel veel Chinese auto's, dus Chinese mobiele spionageauto's hebben we hier rondrijden, want alles staat in dienst van het spionagenetwerk van China. Een ander voorbeeld is, en dat is toch een belangrijk detail, dat het Gaza is gelukt om zevenhonderd (700) kilometer tunnels te bouwen en om op één dag zeventuizend (7000) raketten af te vuren. Waar komen die spullen vandaan? Iran. Waardoor wordt het geregeld en gefinancierd? Door Iran. Dus het is belangrijk dat wij daar met zijn allen naar kijken. Verder, wat ik mis vanuit het economisch bureau van de ABN AMRO, wat heel duidelijk blijkt uit onderzoek, is dat een populist aan het roer heel slecht is voor de economie. Wereldwijd is onderzocht hoe het nu gaat met populisten. Dat is onderzocht in eenenvijftig (51) landen en ze doen het barslecht voor de economie. En voor uw klanten is het belangrijk om dat goed te communiceren en daar verder onderzoek naar te doen, want wij willen voort met onze economie. Pensioenfondsen hebben vijftienhonderd miljard euro (€ 1.500.000.000.000) in Nederland en dat financieren ze veelal buiten Nederland. Nu is er het ABN AMRO pensioenfonds en het zou fijn zijn als die nog meer in Nederland gaat financieren/investeren. Dat is heel goed voor onze economie, heel goed voor het klimaat.

Nu even de update over stikstof. Voor één kilo biefstuk is vijftientig (25) kilo veevoer nodig. Dus het is veel beter als wij heel lekker vegetarisch gaan eten. Een update is dat ik dit jaar Vegan Finest Foods tegenkwam. Dat is vegetarisch, alsof je vlees eet. En het is mooi als ABN AMRO daarnaar wil kijken en die start-up kan helpen upscalen. Je hebt het Telegraafbos in Nederland. Je hebt het Van Lanschot bos in Nederland en je hebt de Unileverbossen in Nederland. Ik zie graag ook ABN AMRO bossen in Nederland. En we hadden het net over wateroverlast. Dat is één aspect, maar we hebben ook waterschaarste en dat kan eenvoudig voor een gedeelte verholpen worden met de circulaire douche, die tachtig procent (80%) bespaart op water en energie. Daarmee besparen we vijftientig procent (25%) op het verbruik van water in huishoudens. Ten slotte de klimaatschade. Die was vijf jaar geleden honderdtachtig miljard euro (€ 180.000.000.000). Vorig jaar was die driehonderdtachtig miljard euro (€ 380.000.000.000) en in 2030 zal die geprognoseerd ongeveer duizend miljard euro (€ 1.000.000.000.000). Die komt ook terecht bij uw klanten, bij uw financieringen. Dit is nu nog redelijk klein, maar het komt er allemaal aan. En dan even een persoonlijke noot voor de heer Tom de Swaan. Er was tien jaar geleden

al heel veel wateroverlast in Amsterdam en daarom is Weerproof opgericht door de gemeente en door Waternet. En ik heb een mooi artikel over de wateroverlast in de Plantagebuurt. Die zal ik aan u toesturen. En daarbij komt dat met de enorme wateroverlast de wijk Houthavens op vijftig centimeter na was overstroomd. Dus het is goed dat wij elkaar zien. Dan kunnen we elkaar bijpraten over mooie nieuwe ontwikkelingen in deze stad.

De voorzitter

Dank u wel, mijnheer Vreeken. Ik zal u Ons Amsterdam van ik geloof dertig jaar geleden toesturen waarin een artikel stond van de overstroming in Oostzaan in 1902. Dus door de eeuwen heen heeft Amsterdam overstromingen gekend en ik realiseer me heus wel dat die overstromingen in de toekomst ook kunnen komen. Mag ik op een paar punten ingaan want u heeft mij uitgedaagd over iets te spreken van heel lang geleden, namelijk de gesprekken tussen ABN AMRO en ING in een ver verleden. Daar zal ik niet op ingaan, want dat is lang geleden. Even ter verduidelijking, de heer Van der Lugt was toen nog geen voorzitter van de Raad van Bestuur van ING. Dus die was daar niet bij betrokken. Hij was wel een hele goede persoonlijke vriend van mij. Dus ik was verdrietig dat hij overleden is. Hij was erg ziek al en we hebben hem vorig jaar ten ruste gedragen. En Hans van der Heijden, ja dank u wel, u heeft mij voor de vergadering al laten weten dat hij in dat afgrijselijke ongeluk vorige week in Oostenrijk overleden is. Ik hoor wat u zegt over zijn bedrijf en ik zal kijken of wij überhaupt daar betrekkingen mee hebben en dergelijke. Ten aanzien van uw punt over cybercrime en dus met name ook wat u zegt over Noord-Korea, China, Rusland en Iran, hoop ik dat we in de verschillende presentaties heel duidelijk hebben gemaakt hoezeer cybercrime hoog op de agenda staat bij ABN AMRO en dat wij heel, heel veel aandacht daaraan besteden in allerlei onderdelen van de bank om te voorkomen dat wij geconfronteerd worden met cybercrime en ter voorkoming daarvan doen we grote investeringen. Mag ik iets over het pensioenfonds zeggen? U heeft het over het pensioenfonds ABN AMRO. Even voor de duidelijkheid, wij hebben geen enkele zeggenschap over het beleggingsbeleid van het pensioenfonds ABN AMRO. Dat is een onafhankelijke instelling die zelf zijn beleggingsbeleid bepaalt. Daar kunnen en willen wij ook geen enkele invloed op uitoefenen. En het populisme, wij beiden kunnen voor of tegen het populisme in de wereld zijn. Ik ben er tegen. Dat kan ik u eerlijk zeggen. Maar het is iets waarmee wij moeten leven en we moeten natuurlijk onze strategie daarop aanpassen over hoe we daarmee omgaan. Maar even voor de duidelijkheid: wij zullen als bank natuurlijk nooit en te nimmer een politiek standpunt innemen ten aanzien van de ontwikkelingen hier in het binnenland. Ik heb alleen gezegd in mijn inleiding dat het langdurige proces van de formatie potentieel problematisch is voor de ondernemingen in Nederland en dat is helemaal onafhankelijk van wie de onderhandelingen voert. U weet ook dat bij het formeren van voorgaande kabinetten we nog veel langer bezig geweest zijn en toen vonden we dat evenzeer een probleem voor de ondernemingen. Dus het heeft niets met de huidige potentieel formerende partijen te maken. En even nog een punt over huizen, over duurzaamheid en het ecologisch douchen. Eén van de belangrijke speerpunten van ons beleid ten aanzien van het uitgeven van hypotheeklen is om onze klanten te helpen hun huizen te verduurzamen. Dat is een heel belangrijk onderdeel van de manier waarop wij met onze klanten omgaan en of daar ecologische douches bij zitten, dat zou ik aan de betrokkenen moeten vragen. Maar het is heel belangrijk dat wij onze klanten helpen de stap te maken naar verduurzaming van hun woningen en daar helpen we hen ook zeer intensief bij. Ik geloof dat ik daarmee bijna al uw punten heb behandeld.

De heer Vreeken

Ik wil nog ingaan op de pensioenfondsen. Doordat ik gestructureerd met alle Raden van Bestuur en Raden van Commissarissen praat in Nederland, dus de top van Nederland, werkt dat wel door en dat is het mooie daarvan, want ik heb een kleine mate van invloed. Maar het wordt geregistreerd in alle notulen en ook de pensioenfondsen lezen die. Dus ze praten ook met jullie en bijvoorbeeld de heer Wijers zei 'ik ben het daar helemaal mee eens'. Hij was voorzitter van de Raad van Commissarissen van ING. Hij vond dat de pensioenfondsen veel meer voor Nederland moesten doen.

De voorzitter

Maar u hoort mij niet zeggen dat ik het daar niet mee eens ben. Ik zeg alleen maar dat wij geen invloed uitoefenen op beleggingsbeslissingen van het ABN AMRO pensioenfonds. Maar ik ben het helemaal met u eens dat verdere investeringen in de Nederlandse economie en met name de infrastructuur welkom zou zijn en meer dan welkom zou zijn zelfs.

De heer Vreeken

Ja. En dat is belangrijk dat u en de heer Wijers het daarover eens zijn. Dat is genoteerd. Dat is heel prettig. En nog even over die populistten. Kijk, u mag niet zeggen wat ik zeg, maar het is wel goed dat wij het daar samen over hebben en dat een economisch bureau daar toch naar kijkt.

De voorzitter

Mijnheer Swaak gaat mij even tot de orde roepen. Gaat uw gang.

De heer Swaak

Dat is het laatste wat ik zou beogen en zeker in deze vergadering niet. Maar toch inderdaad even aanvullend op wat de heer De Swaan net ook meegaf over ons economisch bureau, een onafhankelijk bureau, en u mag ervan uitgaan dat ons onafhankelijk economisch bureau de ontwikkelingen duidt zoals zij dat zullen zien. Dus ik stel voor dat u goed volgt wat onze hoofdeconoom en haar collega's regelmatig op papier zetten en hoe zij van zich laten horen. Als u daar goed naar luistert, dan kunt u daar de onafhankelijke ontwikkeling van de mening van onze economen in zien. En die onafhankelijke meningen die gevormd zijn die zijn al meerdere malen aanleiding geweest tot een goed maatschappelijk debat.

De voorzitter

Dank u wel.

De heer Vreeken

Dank. Eén punt hebben we nog niet gehad, de klimaatschade van honderdtachtig miljard euro (€ 180.000.000.000) naar driehonderddertig miljard euro (€ 330.000.000.000) naar pak hem beet duizend miljard euro (€ 1.000.000.000.000) in 2030. Dat is wel een dingetje.

De heer Swaak

U geeft dat heel terecht aan. Of de getallen allemaal juist en volledig zullen zijn dat zullen we jaren later weten of dat inderdaad zo is, maar dat is exact de reden waarom de manier waarop wij in de transitie onze bijdrage willen leveren, relevant is want door de klimaatschade ontstaat er dus bijgevolg economische schade. Door economische schade ontstaat bijgevolg onrust in samenlevingen en daarom spreken wij ook altijd van een just transition, dus een transitie die rekenschap geeft aan de inclusiviteit van die transitie en niet een transitie is die gaat leiden tot uitsluiting. Want op het moment dat dat leidt tot uitsluiting is de economische schade als gevolg van klimaat eigenlijk alleen maar groter. Dus wij zijn het eens met het standpunt en wij zijn daarom juist als bank zo geëngageerd aan de doelstellingen die ik zojuist eerder in deze vergadering heb toegelicht.

De voorzitter

Dank. Mijnheer Van de Bos bij microfoon 2. Graag uw naam.

De heer Van de Bos

U gaf het zelf al aan. Mijn naam is Van de Bos. Ik sta hier als privépersoon en ik ben vrij om voor mijzelf te praten. Er werd net gerefereerd aan de fusie tussen ING en ABN AMRO, waarom die niet is doorgegaan. Daar kan ik heel eenvoudig op antwoorden en dat heb ik gewoon uit eerste hand omdat ik al langer AVA's bezoek. De RvC van ING, bestaande uit de zwaargewichten Elverding, Hommen en Klaver hebben daar voorgelegd. Dan heb ik een

ander punt. Mijnheer De Swaan die gaf aan dat de toppen overheersen. Ik vraag me af of hij toevallig bij een andere bank heeft gewerkt. Ik dacht het niet, want hij was CFO van de ABN AMRO. Mag ik even herinneren aan de dalen van de bank, de fusie, let wel, opgelegd door De Nederlandsche Bank in 1989/1990 met een technisch failliete AMRO bank en een kerngezonde ABN, een geflopte overname door het drietal Fortis, Bank Santander en hoe heet die bank daar in Schotland?

De voorzitter

Royal Bank of Scotland.

De heer Van de Bos

Ja, dat zeg ik, die bank in Schotland. Dan hebben we nog de derde flopper. De overheid die voor rond vijftig miljard euro (€ 35.000.000.000) ABN AMRO overeind moest houden. Dus ik denk dat er meer floppen zijn geweest dan toppen. Dan heb ik een punt over de organisatie van ABN. Ik heb die klacht al doorgegeven en dat is het aanmelden van de diverse AVA's, onder andere een (via?) PostNL. Daar werd veel over geklaagd dat het aanmelden gewoon niet goed ging. Ik heb daar zelf ook veel last van gehad. En dan krijg je een antwoord van iemand uit de organisatie "vul het nog maar een keer in." Wat zal ik zeggen? Dat lijkt me geen antwoord waar je wat verder mee komt. Dan heb ik een ander punt en dat is het heden en het verleden. Mijnheer de Swaan, hoe ging u vroeger om met grensoverschrijdend gedrag? En hoe gaat u daar nu mee om? Dan heb ik een ander punt en dat is de kostenniveaus. Dat gaf de mijnheer van de VEB ook al aan. Die zijn nog veel te hoog. Dan heb ik ook vragen aan de accountant, mijnheer Roeders, en hij weet al wat ik ga vragen en dat is voortbordurend op het verleden, de claim op de rentes inzake de consumentenmarkt. Ik weet nog heel goed dat de claim op de consumentenmarkt een beetje lacherig werd weggedaan door de degenen die hiervoor controleerden, voor de heer Roeders, ook wel van EY. Nu is een zakelijke claim ingediend. Het schijnt rond twee miljard euro (€ 2.000.000.000) te zijn. Ik weet het niet, maar ik denk toch dat daar een flinke voorziening voor getroffen moet worden. Kijk, het hele rentegebeuren op de consumenten doorlopende kredieten wat vergoed moest worden, waar eerst ook een afdeling klachtenmanagement alles afwees, dat heeft klauwen met geld gekost. Dat was rond zeshonderd miljoen euro (€ 600.000.000). En aan personeelskosten is daar nog eens een goede driehonderd miljoen euro (€ 300.000.000) overheen gekomen in plaats van eigenlijk direct te schikken met degene waar het over gaat. En daar wil ik dus mee zeggen dat de afdeling klachtenmanagement zaken langer heeft opgehouden dan echt noodzakelijk is geweest. Aan degene die net vragen stelde inzake het pensioenfonds: ja het pensioenfonds ABN AMRO heeft een eigen beleid met beleggen. Het is wel zo dat het meer belegt in Amerika dan in Europa en heel weinig in Nederland. Maar, zeg ik erbij, het personeel van ABN AMRO is verplicht bij hetzelfde pensioenfonds. Oftewel anders gezegd je hebt geen vrije keuze om te zeggen 'ik stap over, ik wil naar een ander pensioenfonds'. Dus de bank, in dit geval een Raad van Bestuur, zal ongetwijfeld contact hebben met het bestuur van het pensioenfonds en uit dien hoofde zou men enkele zaken kunnen bespreken, hoewel het pensioenfonds een eigen beslissing heeft waar te beleggen. Maar het bestuur kan eventueel wat bijsturen en dat gebeurt ook bij andere beursgenoteerde bedrijven waar mensen verplicht bij een pensioenfonds zijn aangesloten. En ik blijf terugkomen op het hele gebeuren Beter, ook onderdeel, nu zelfstandig, van ABN AMRO. En voor de andere mensen: Beter is de arbodienst van ABN AMRO. Ja, het is echt daar wie betaalt, bepaalt. Ik heb daar zelf ellende mee gehad. En volgens mij is dat nog steeds zo. En het is me ook een raadsel dat de directeur daar nog steeds zit. Dan had mijnheer De Swaan het over een stuk cultuur. Dan kom ik terug op het grensoverschrijdende gedrag. Er zijn binnen de bank nog mensen die zich daar schuldig aan hebben gemaakt. Hoe staat u daarin? En als het goed is, bent u daar toen ook al over geïnformeerd in de beginjaren 90. En dat heeft onder andere te maken met uw gewezen collega Collee. En dat waren mijn punten. En ik wil graag van de accountant ook horen. Dat is eigenlijk een aanvullende vraag. Wat er is gebeurd bij KPMG, dat men collectief vragen ging beantwoorden, is die mogelijkheid ook bij EY geweest? En ik weet bij de banken, want ik heb het op mijn eigen afdeling gezien dat ook de Wft vragen klassikaal werden beantwoord. En ik wil eigenlijk graag weten of die mogelijkheid nog steeds bestaat binnen in dit geval de ABN AMRO.

De voorzitter

Ik probeer een aantal van uw vragen of opmerkingen te beantwoorden en dan zal de heer Swaak de overige beantwoorden.

De heer Van de Bos

De vragen zijn allemaal bekend, want ik heb ze al eens eerder gesteld.

De voorzitter

Ja, dat is mij ook zeer bekend en ik hoop dat ik dezelfde antwoorden geef eerlijk gezegd. Zo niet, zult u me beslist corrigeren. Daar ben ik van overtuigd. Even ten aanzien van Beter. Ik kan u vertellen dat de directeur kortgeleden met pensioen gegaan is. Dus er is nu een nieuwe directeur.

De heer Van de Bos

Maar het is toch een raadsel dat zo iemand...

De voorzitter

Pardon, mag ik even antwoord geven op uw vragen en dan kunt u uw verbazing uitspreken over iets. Maar de huidige directeur is dus met pensioen gegaan. Er is een nieuwe directeur. Ten aanzien van het pensioenfonds hecht ik er zeer aan om duidelijk te zeggen dat wij geen invloed kunnen uitoefenen op het beleggingsbeleid bij het pensioenfonds, want zo werkt het nu eenmaal in Nederland. In de wetgeving is het pensioenfonds onafhankelijk. Wij nemen een deel van de premie voor onze rekening. Werknemers nemen een deel van de premie voor hun rekening. Wij oefenen geen invloed uit. En wat u bij andere bedrijven hoort, daar ben ik benieuwd bij welke bedrijven dat is, want dan zal ik bij mijn collega's vragen waarom ze dat geantwoord hebben, even voor de duidelijkheid. Mijn standpunt ten aanzien van grensoverschrijdend gedrag is door de decennia absoluut niet veranderd. Onacceptabel. En het punt over wat u zei over één van mijn ex-collega's, even voor de duidelijkheid, in 1990 was ik nog directeur van De Nederlandsche Bank en zat ik niet in de Raad van Bestuur van de ABN AMRO. Dus ik ben er toen niet mee geconfronteerd, want ik was er gewoon nog niet. Dus ook dat is niet helemaal juist wat u daar zei.

De heer Van de Bos

Begin jaren 90.

De voorzitter

Toen was ik nog niet lid van de Raad van Bestuur van de ABN AMRO, maar was ik directeur van De Nederlandsche Bank. Dus kan ik daar niet mee geconfronteerd zijn, want ik was hier gewoon toen nog niet. Maar mijn standpunt ten aanzien van grensoverschrijdend gedrag is door mijn hele carrière heen nooit veranderd. Onacceptabel. Heel simpel. En het punt van SME/Kifid is misschien voor jou even. Mag ik even over KPMG? Ik vind het niet gewenst dat de heer Roeders een uitspraak doet over een collega accountancybedrijf en ik denk ook dat hij dat met mij eens zal zijn. Ik zie hem knikken.

De heer Van de Bos

U begrijpt mij verkeerd. Ik vraag wat bij KPMG is gebeurd, bestaat die mogelijkheid ook bij EY? Dat is de kernvraag.

De voorzitter

Ik zal de heer Roeders, als hij daartoe bereid is, vragen daar antwoord op te geven. En ik geef nu even ten aanzien van de andere punten het woord aan de heer Swaak.

De heer Swaak

Dank u wel. Laat ik de andere punten ook even benoemen. U had het over toppen en dalen en u maakte een opmerking over de overheid die op enig moment de bank moest stutten, als ik het zo mag zeggen. Laat ik het van een andere kant bekijken. Ik ben hier vier jaar geleden gekomen en trof de overheid aan als aandeelhouder. En terugkijkend denk ik dat we met zijn allen blij kunnen zijn dat de overheid die stap toen genomen heeft om de bank bij elkaar te brengen, om ervoor te zorgen dat wij vandaag de dag een gezonde bank verder kunnen ontwikkelen waar u ook als aandeelhouder profijt van kan hebben. Dat is één. U bent absoluut duidelijk over datgene wat wij moeten verbeteren ten aanzien van aanmelden van de AVA. Dat heeft u duidelijk gemaakt. We hebben daar de afgelopen weken ook kort en intensief contact over gehad en wij zullen daar absoluut onze uiterste best doen om dat proces te verbeteren. Dat mag u van mij aannemen. De kosten vindt u te hoog. Ik heb toegelicht wat wij vinden van onze kosten. Ik heb gezegd dat wij absoluut de kostendiscipline zullen blijven handhaven in enerzijds een absoluut kostengetal voor 2024 en anderzijds een cost/income-ratio waar wij naar zullen streven met een ambitie om dat op termijn te kunnen verbeteren. Ten aanzien van de massaclaim heeft u inderdaad gelijk. Daar is ook nieuws over geweest. Wij hebben brieven ontvangen van de Stichting Massaschade & Consument. We hebben ook aangegeven op dit moment dat wij de gemaakte verwijten ongegrond verklaren. Er is een aantal zaken die daar een rol bij spelen. Eén is dat de uitspraak van Kifid niet geldt voor de zakelijke mkb-klanten; twee, omdat wij de genoemde bedragen, de miljarden, niet herkennen; drie, het lijkt alsof de verwijten zich richten op een specifiek product Ondernemerskrediet. Met dat specifieke product zijn wij in 2021 gestopt. Dat zijn we momenteel aan het afbouwen. En tot slot, daar waar we de afgelopen jaren klachten hebben gekregen, en in beperkte mate hebben we die gekregen, hebben we die met de betreffende indieners van de klacht ook geadresseerd. Dus dat is de situatie vandaag voor zover wij op dit moment met de informatie die we hebben, kunnen oordelen. Dus dat is de massaclaim. Van Beter werd al aangegeven dat we daar een nieuwe directeur hebben. En dan resteert de vraag als de heer Roeders daartoe bereid is.

De heer Van de Bos

Ik had de heer Roeders van tevoren al gezegd dat ik die vraag ging stellen aan hem. Ik ben daar heel transparant in. Dat klopt, Bernard?

De heer Roeders

Zeker. Geen enkel probleem. Dus de examenfraude is natuurlijk een heel vervelende ontwikkeling voor ons als beroepsgroep in het algemeen. Voor een beroepsgroep waar integriteit hoog in het vaandel staat is dit heel slecht nieuws. Over KPMG is al veel bekendgemaakt in de krant. Dat heeft ook geleid tot onderzoeken bij andere accountantskantoren. Dat staat ook in de krant. Bij ons is een onderzoek gestart in 2023. Dat is nog steeds gaande. Dat is ook best wel uitgebreid, in die zin dat het ook een soort van zelflerend onderzoek is. Uit heel veel data moet gekeken worden waar mogelijk een vergelijkbare situatie is geweest dat mensen met elkaar examens uitvoerden. Dat is bij ons dus nog onderhanden. Tegelijkertijd hebben wij al veel eerder in de tijd dit heel serieus genomen en ook wel maatregelen getroffen in onze firma, ik kan natuurlijk niet spreken over hoe dat bij andere firma's is gebeurd, onder meer door een cultuurprogramma wat volgens mij in 2018 al uitgerold is. We hebben zelf certification, zoals dat zo mooi heet, bij elke toets die wij moeten uitvoeren, en dat doen we ook al een paar jaar. Dus elke keer moet je zelf bevestigen: ik heb hem alleen gedaan. Dus dat werkt op een gegeven moment ook echt wel preventief. We hebben ook wat dan heet randomisation. Dus de toetsen die iedereen moet doen krijgen aselekt vraagvolgordes. Dus je kunt ook heel moeilijk eigenlijk met elkaar dat soort examens doen, vooropgesteld dat daar bij ons zeker ook geen cultuur van is. Maar evengoed, het kan zijn dat er bij ons ook mensen zijn. Ik kan in ieder geval voor mezelf spreken en overigens ook voor mijn collega Hanneke, dat wij op geen enkele manier betrokken zijn geweest ooit bij dit soort samen examens doen en niet op eigen wijze doen. Maar omgekeerd wij kunnen helaas nog niets zeggen over hoe EY uit dit onderzoek komt, want onze toezichthouders zijn daar nog mee bezig en wijzelf dus ook en dat zal nog eventjes duren. Dus daar mag ik ook verder niets over zeggen.

De heer Van de Bos

Dat begrijp ik, dat er niets over gezegd kan worden. Kijk, bij de bank gebeurde het vroeger ook. Je weet waar ik heb gezeten, welk onderdeel van de bank, en daar ging men ook afdelingsbreed bij elkaar zitten. En voor de Wft werden de vragen per afdeling beantwoord. Kijk, fraude is altijd mogelijk en bij KPMG zal dat ook het geval zijn geweest. Het is natuurlijk inriest dat dat gebeurt. Ik denk toch, kijkend bij de bank ook, dat dit soort mogelijkheden zich eigenlijk niet voor kunnen en mogen doen.

De heer Roeders

Daar ben ik het helemaal mee eens.

De voorzitter

Dank. Mag ik voorstellen dat we verder gaan? Dank u wel, mijnheer Van de Bos. Ik geef het woord aan microfoon 1.

De heer Gailliaert

Ja, dank u wel mijnheer de voorzitter. Mijn naam is Gillian Gailliaert. Ik werk bij PGGM. Ik ben hier vandaag namens Pensioenfonds Zorg en Welzijn en enkele andere deelnemers van Eumedion. Ik heb één vraag op dit agenda-item. Dat gaat over de klimaatstrategie. Het is heel fijn om ook in de presentatie te zien hoe dat ABN AMRO vordert op de klimaatstrategie, specifiek de finance emissions. Als ik het goed heb onthouden zag ik dat de huidige doelstellingen negenenzestig procent (69%) van alle financieringen betreft. En mijn vraag is eigenlijk of ABN AMRO ook een scope 3 finance emissions doelstelling op zal nemen op het hele portfolioniveau, voor alle emissies.

De voorzitter

Robert, ga je gang.

De heer Swaak

Het is inderdaad zo, en dat is eigenlijk al begonnen in 2018 op het moment dat wij ons commitment toonden voor die klimaattransitie, waar we ook één van de founding fathers waren van de Partnership for Carbon Accounting Financials. We hebben uiteindelijk ook de klimaatdoelstellingen ondertekend, zoals ik net heb toegelicht en uiteindelijk hebben we ons klimaatplan gepresenteerd. En dat klimaatplan, dat betrof in eerste instantie de sectoren die de meest carbon-intensieve uitstoot hadden. Dat waren vijf sectoren. Daar hebben we inmiddels twee sectoren aan toegevoegd en we zullen elk jaar beoordelen of en welke sectoren we kunnen blijven toevoegen, omdat we ons allemaal realiseren dat die transitie gewoon versneld zou moeten lopen. Het is wel belangrijk dat we de keuzes die wij maken in de sectoren die wij dus toevoegen op die transitiepaden goed kunnen blijven monitoren. Dus dat we niet te snel zeggen dat we er nog meer aan gaan toevoegen, maar dat we vooral ook blijven kijken naar de uitvoer van onze voornemens en daarmee ook echt daadwerkelijk die reductie kunnen zien. Maar daar waar we kunnen versnellen, zullen we zeker versnellen op die scope 3.

De heer Gailliaert

Dank.

De voorzitter

Microfoon 4, een herhaling.

De heer Jansen

Nogmaals Jasper Jansen van de Vereniging van Effectenbezitters. U had nog een compliment te goed.

De voorzitter

Daarom geef ik u ook nog het woord.

De heer Jansen

Ik had niet anders verwacht. Ik lees veel jaarverslagen en met name, dan moet ik eerlijk zijn, het verslag van de Raad van Commissarissen is vaak boilerplate-teksten, procesmatige dingen, met weinig informatiewaarde. Dus ik was heel blij verrast en verheugd over het interview met de president commissaris, waarin eigenlijk ook open en eerlijk wordt gesproken over dingen die beter moeten en kunnen bij de bank, waarbij wordt gewezen op de nog te lage - en structureel te lage - Net Promotor Score, maar ook de data-issues met de modellen waar u aan refereert in het interview. U geeft natuurlijk aan positief te zijn over het leiderschapsteam, maar tegelijkertijd maakt u ook een constatering en zegt u eigenlijk dat u graag meer vaart had gezien bij het oplossen van sommige problemen. Daarbij wordt weer een kanttekening gemaakt dat het bestuur, en ik citeer, een behoorlijk complexe organisatie heeft geërfd en dat het verminderen van die complexiteit geen makkelijke klus is. Daar komt het in feite op neer. Dan komt nu mijn vraag. Het is voor de Raad van Commissarissen, en helemaal voor u als president-commissaris, cruciaal om een juiste balans te vinden tussen de vaart erin houden, maar dingen ook juist en goed te doen. Nu is mijn vraag: bent u overtuigd dat de balans op dit moment helemaal juist en goed is en is er echt geen ruimte om op sommige punten het tandwiel net een tandje hoger te zetten? En ik vraag dit ook omdat het risico van te langzaam gaan de discussie eigenlijk met zich meebrengt waar we het net over hadden: een structurele lage waardering op de beurs waardoor de bank kwetsbaar is voor overnames, maar bijvoorbeeld ook de continuïteit. Mocht er onverhoopt weer een crisis komen en er moet kapitaal bijgestort worden, dan zullen beleggers wellicht minder bereid zijn om kapitaal bij te storten bij een bank die de kapitaalkosten over een langere termijn niet heeft goedge maakt. Dat is mijn vraag.

De voorzitter

Dank voor de vraag. Ik zou het eigenlijk willen omschrijven als een bijna filosofische vraag. Natuurlijk wil je als Raad van Commissarissen, en dat geldt evenzeer voor de Executive Board, dingen liever snel (sneller?) oplossen dan langzamer. Ik denk dat het heel belangrijk is dat je als Raad van Commissarissen telkenmale in dialoog bent met de Executive Board om te kijken waar er versneld kan worden en waar niet, wat er is om te versnellen. Dus een algemeen antwoord op uw vraag is in mijn ogen bijna niet te geven. Als we kijken bijvoorbeeld naar bepaalde onderdelen van het commerciële bedrijf dan zijn we bijzonder tevreden hoe het verloopt. De heer Swaak heeft al aangegeven het feit dat we de non core-portefeuille afgebouwd hebben, dat we dat helemaal hebben kunnen compenseren door een vergroting van de corporate banking-portefeuille. Dus in bepaalde onderdelen gaat het beslist met een vaart waar de Raad van Commissarissen meer dan over te spreken is en andere onderdelen niet. Dat is juist. Daarvoor is de dialoog tussen een Raad van Commissarissen en een Raad van Bestuur zo van eminent belang dat je telkenmale met elkaar tot een richting komt van waar kunnen we versnellen, waar gaat het goed en waar moeten we een tandje bijzetten. En reken maar, en ik hoop dat ik dat ook in het interview tot uitdrukking heb kunnen brengen, dat we daar telkenmale mee bezig zijn. Op alle punten die u daarstraks genoemd heeft, of dat de RoE is of de kosten of het kapitaal management, zijn dat punten die telkenmale in het overleg tussen de Raad van Commissarissen en de Raad van Bestuur ter sprake komen. En dat heb ik proberen tot uiting te brengen. Maar een algemeen antwoord op de vraag 'gaat het te langzaam of te snel of gaat het precies goed' kun je niet geven omdat er zoveel verschillende factoren zijn waar je rekening mee moet houden. Om een voorbeeld te geven: wij zijn niet blij, maar ik weet dat dat evenzeer geldt voor de collega's in de Executive Board, met de snelheid waarmee we de problematiek rond de Wwft oplossen. We hebben al verschillende keren uitstel moeten vragen van het oplossen daarvan. Dat betekent per definitie dat we er niet blij mee zijn, maar we zijn uiterst blij over de ontwikkelingen bij corporate banking, de toename van het aantal hypotheeklen dat we verlenen. Dus het is een balans en dat maakt het werk van de Raad van Commissarissen aan de ene kant uiterst boeiend en aan de andere kant soms ook lastig. Je kunt niet een recept voor één ding afgeven.

De heer Jansen

Helder. Mijn vraag was filosofisch, maar hij is eigenlijk heel praktisch dan. Gewoon heel concreet, op welke punten is, denkt u, de meeste winst te behalen als het gaat om het versnellen?

De voorzitter

Ik heb één voorbeeld gegeven. Ik noemde de voortgang rond de Wwft. En ik denk ook dat het geldt voor bepaalde legacy systemen en voor datamanagement. Dat zijn allemaal dingen, niet alleen bij de Raad van Commissarissen, maar ik weet dat dat evenzeer geldt voor de collega's in de Executive Board, waar we graag zouden versnellen, maar waar we worden geconfronteerd met beperkingen van de arbeidsmarkt. Je moet de juiste mensen binnen weten te halen en u weet net zo goed als ik dat de arbeidsmarkt op dit moment uitermate krap is en het heel lastig is om de goede mensen aan te trekken. Je moet de juiste balans weten te vinden.

De heer Jansen

Bedankt voor die openheid. Ik had nog een aantal vragen. Er was net een sheet over de progress on the non-financials. Eerst een hoog over-vraag. Daar stond de doelstelling voor 2024 niet meer bij. Nu is mij niet helemaal helder wat de status is van alle niet-financiële doelen voor 2024. Zijn die helemaal van tafel en zijn er nieuwe targets 2026 die er geen onderdeel van uitmaken of hoe moeten we dat lezen?

De heer Swaak

Dat kunt u in het jaarverslag exact zien. Dus we hebben de nieuwe doelstellingen gecommuniceerd in februari. Dat zijn de doelstellingen die we nu handhaven.

De heer Jansen

Helder. Oké, dus ze staan nog steeds. Dan zijn er twee specifieke doelen waar ik als toch relatief geïnteresseerd belegger en iemand die banken graag volgt, naar kijk, dat het gat tussen het doel en waar we nu staan gewoon heel groot is. En we hebben het al gehad over de hypotheek en de vijf miljard euro (€ 5.000.000.000) in de boeken dat is gegroeid. Maar de doelstelling was natuurlijk een twintig procent (20%) marktaandeel op de nieuwe productie en eigenlijk gaat dat achteruit en is volgens mij met veertien procent (14%) een dieptepunt wat we niet eerder hebben gezien. Nu is mijn vraag eigenlijk: staat die target nog en is dat wel een verstandige target op het moment dat je eigenlijk geen marges meer maakt op hypotheek en eigenlijk marktaandeel gaat winnen ten koste van je winstgevendheid? Een grotere vraag is: is die doelstelling er nog. Hoe moeten we dit lezen?

De heer Swaak

Het is absoluut belangrijk om je te realiseren onder welke omstandigheden dat marktaandeel het afgelopen jaar gerealiseerd is. En u heeft gezien dat de afgelopen kwartalen er zelfs fluctuaties zit in dat marktaandeel, maar ook in de productie. Dat heeft alles te maken met een snel veranderende, concurrerende omgeving in hypotheek. Dus wij hebben in 2020 die doelstelling vastgesteld. We hebben uitgelegd en toegelicht waarom we vinden dat die doelstelling wel of niet gehaald kan worden. Daar nemen we ook tekst over op. En de afgelopen kwartalen hebben we ook uitgelegd waarom ons marktaandeel is wat het is. Dus op het moment dat dat herzien moet gaan worden, zullen we dat doen. Maar we kijken op dit moment heel erg naar wat die feitelijke marktdynamiek is die een hele andere was dan die we in 2020 zagen.

De heer Jansen

Ja, dus minder gericht op groei. Dan nog één vraag over een andere doelstelling die denk ik heel belangrijk is voor het grotere doel, de persoonlijke bank maar wel de digitale bank, is die andere metric die eigenlijk iets zegt over hoever ABN AMRO is met het digitaliseren van processen. Daar scoorde de bank vorig jaar vijftig procent (65%) op maar het doel is negentig procent (90%) en dat is een enorm gat. Ik begrijp dat er iets is met de scopeverandering, maar het is me niet helemaal helder waar de bank staat. Is deze target nog reëel of kan die ook in de prullenbak?

De heer Swaak

U heeft mij op geen enkel moment horen zeggen dat iets in de prullenbak gaat. Deze doelstelling blijft voor de bank een belangrijke, zeker als we praten over die verbeteringen die we willen hebben in onze digitale infrastructuur. En daar blijven we elk jaar weer heel erg hard aan werken om ervoor te zorgen op het moment dat je de bank versnelt, en dat hebben we eigenlijk de afgelopen jaren gedaan, dat we versneld aanvoer hadden in de digitale producten en de digitale mogelijkheden voor klanten om de bank te benaderen. We hebben flinke investeringen gedaan in ons digitaal kanaal. Dat betekent dus dat we uiteindelijk ook naar optimale straight through processes willen binnen de bank. Dus we blijven daar ambitieus.

De heer Jansen

En wat is dan de reden dat u achterblijft op de target? Wat is daar de oorzaak van?

De heer Swaak

Dat is niet zo'n hele lastige, want op het moment dat je in een heel snel tempo die digitalisering doorvoert omdat je weet dat je klanten daar feitelijk om vragen, dan moet je ook constateren dat je die snelheid die je zou willen maken niet altijd kunt realiseren vanwege die enorme vraag die je op dit moment aan de infrastructuur doet. Dan is het verstandiger om daar tijd voor te nemen, te zorgen dat je je digitale infrastructuur inderdaad eerst goed aanpast om dan vervolgens weer te kunnen versnellen. Dus het zou mooi zijn als je dat allemaal in één keer realiseert. De realisatie van die doelstellingen doet niets af aan de ambitie die wij hebben. En we zien nu dus ook dat één van die datapunten bijvoorbeeld het feit is dat hypotheekgesprekken nu voor vijfennegentig procent (95%) via videobanking gerealiseerd kunnen worden, dat we in staat zijn om aan de vraag van de klant te voldoen. Maar het betekent dat we behoorlijk moeten investeren in die digitale infrastructuur en soms gaat dat wat sneller en soms gaat dat wat langzamer. Maar daar gaan we mee door en daar zullen we mee blijven handelen.

De heer Jansen

Het kost iets meer tijd. Dan nu mijn laatste vraag.

De voorzitter

We hadden afgesproken drie vragen en u bent geloof ik aan vraag 9 nu als ik wel geteld heb en ik zou graag nog de kans willen geven aan microfoon 2 en dan wil ik graag naar de chatfunctie kijken of daar nog vragen zijn. U krijgt nog mogelijkheden bij andere agendapunten vragen te stellen. Dus ik wilde graag nu dit even afwikkelen.

De heer Jansen

Akkoord.

De voorzitter

Dus microfoon twee en dan gaan we over naar de chat.

De heer Bakx

Dank je wel. Mijn naam is Piet Bakx. Ik ben van de stichting Persoonlijk Beter Beleggen en ik behartig een beetje de particuliere beleggers. Ikzelf wil op de eerste plaats dus een compliment geven aan de ABN AMRO bank wat betreft de koers, het dividend wat uitgekeerd wordt, maar ook wat de resultaten zijn van wat jullie allemaal hebben gedaan. Dus als belegger ben ik heel blij met de ABN AMRO bank. Dat mag je gerust weten. Dat is één. Het tweede waar ik ook heel blij mee ben, dat wil ik toch wel even zeggen omdat ik belastingpapieren invul, is: ik ben hulp belastingaangifte en dan kom ik veel bij een doelgroep die tussen de vijfenzeventig (75) en vijfentachtig (85) jaar is. En er zijn twee dingen die heel bijzonder zijn. Het eerste is namelijk dat oudere mensen over het algemeen heel veel geld hebben, misschien wel € 100.000 of zo en ze kunnen dat in die spaarbox zetten en dat er dan

vierentwintig (24) uur een blokkade op zit vind ik al heel goed, want anders moet ik die mensen altijd adviseren dat ze twee banken moeten hebben. Als ze bij de ABN AMRO bank zijn hoeft dat niet. Dan is het namelijk zo dat ik ook nog iets wil vertellen over de erfrechtverklaring. Als mensen gehuwd zijn en één van de twee is met een en/of-rekening overleden, dan vind ik het een beetje menselijker, ik zeg niet dat het zo sterk zal zijn als bij de ING, maar dat er dan toch op dat moment meer is dan alleen een digitaal antwoordje en dat je eigenlijk een verklaring van erfrecht vraagt. Dan zou ik het prettiger vinden dat de mensen uitgenodigd worden voor een keer een gesprek en dan dat verder op te pakken. Dus niet digitaal een antwoord geven want die mensen kunnen dat allemaal niet. En soms is dat in de kosten de verklaring van erfrecht. Dan kunt u beter het advies geven: doe daar de executele aanvragen. Dat is ook meer dan voldoende om uw bankzaken te doen en dan hoeven die mensen geen zeventhonderdvijfentwintig euro's te betalen, maar iets van tweehonderdveertig euro (€ 240) en het is sinds gisteren meen ik naar tweehonderdtachtig euro (€ 280) gegaan. Maar maak het een beetje gemakkelijk voor die mensen die veertig jaar bij een bank zijn. Dan heb ik nog een andere vraag. Daar heb ik zelf last van en dat is namelijk het dividendstrippen. Het dividendstrippen was vroeger iets wat blijkbaar heel wat mensen doen, maar ik wil toch een gelijkspel hebben. Bij de particulieren zal ik maar zeggen, is dat bijna niet te doen of tenminste voor ons is dat niet te doen. Maar als je een beetje kijkt dan zie je ze wel intern. Dus daar zou die accountant iets van kunnen zeggen. En van de andere kant is het zo van: gebeurt dit nog steeds? Want ik bedoel met het gelijke speelveld: ik kan het niet, maar er zijn mensen die dat blijkbaar wel kunnen. Zowel intern, daar bedoel ik mee binnen de banken doen sommige mensen dat mogelijk nog, als extern, en hoe ga je dat voorkomen want bij een gelijkspel, dat is toch voor iedereen eerlijker. Dat zijn mijn vragen en opmerkingen.

De voorzitter

Dank u wel. Het eerste deel waren opmerkingen. De enige vraag was volgens mij over de dividendstripping.

De heer Swaak

Ja, daar hebben wij ons beleid op. Dat zullen we altijd zo blijven uitvoeren. Dus ik kan niet over andere banken en andere instellingen oordelen.

De heer Bakx

Maar is door de accountant niet geconstateerd dat er medewerkers of van buitenaf mensen zijn die daar nog steeds mee bezig zijn? Is dat geconstateerd?

De heer Swaak

Als dat het geval zou zijn, dan hadden we dat moeten weten.

De heer Bakx

Oké, dank je wel.

De voorzitter

Dan stel ik voor dat ik nu aan de moderator vraag of er vragen in de chat zijn.

Moderator

Mijnheer de voorzitter, vanuit de live chat zijn er geen additionele vragen.

De voorzitter

Dan hebben we alleen nog microfoon 3 nu en dan gaan we over naar het volgende agendapunt. Gaat uw gang.

De heer Samsom

Ik ben Kees Samsom. Ik praat namens mezelf als particulier belegger. Heb ik de CEO, de heer Swaak, goed begrepen dat hij zich niet herkende in de mkb-claim die op dit moment speelt en misschien al iets langer speelt?

En als dat zo is dan hoeven er geen voorzieningen te worden getroffen, niet in 2023 en ook niet daarna, maar ik zou dan zijn belangrijkste argumenten waarom hij zich niet herkent in die claim toch wel willen vernemen.

De heer Swaak

Het gaat er niet zozeer om of ik me daarin herken of niet. Het gaat erom of wij als ABN AMRO de verwijten herkennen of erkennen. En wij achten op dit moment de verwijten ongegrond en de reden heb ik u aangegeven. Dat heeft deels te maken met het feit dat de uitspraken van Kifid geen betrekking hadden op de zakelijke MKB-klienten. Dat had te maken met het feit dat wij de miljarden die genoemd worden, de getallen, niet herkennen. Het heeft er mee te maken dat het lijkt alsof de claim betrekking heeft op een product wat we vanaf 2021 gestopt zijn en wat we aan het uitfaseren zijn. En dat heeft ook te maken met het feit dat we de beperkte klachten die we gekregen hebben, opgelost hebben met de betreffende klanten. Dus op het moment dat we de getallen niet herkennen, de verwijten niet herkennen, zullen we moeten afwachten wat de verdere acties zijn.

De heer Samsom

Uw antwoord is duidelijk. Dank u wel.

De voorzitter

Dank. Ik constateer dat er nu dan verder geen vragen zijn, noch uit de zaal, noch uit de live chat en dan gaan we door naar punt 2(g). We schieten lekker op. We hebben nog maar negen punten te gaan.

2 (g) Vaststellen van de gecontroleerde jaarrekening (ter stemming)

De voorzitter

Het vaststellen van de gecontroleerde jaarrekening. Ik verwijs naar de jaarrekening zoals opgenomen in het jaarverslag van ABN AMRO van 2023. De jaarrekening 2023 is onderzocht door de externe accountant EY en deze heeft zoals eerder vermeld een goedkeurende verklaring afgegeven. Er zijn geen vragen vooraf over dit agendapunt gesteld. Zijn er vragen uit de zaal ten aanzien van dit agendapunt? Dat lijkt niet het geval. Zijn er vragen via de live chat mijnheer de moderator?

Moderator

Er zijn geen vragen vanuit de live chat.

De voorzitter

Heel goed. En dan gaan we naar de vaststelling van de jaarrekening. Die is namelijk ter stemming. En die stemming gebeurt elektronisch. Zoals aan het begin aangegeven kunnen de deelnemers gedurende de hele vergadering hun stem uitbrengen. En de uitslag van de stemming wordt aan het eind van deze vergadering bekendgemaakt.

3. Reserverings- en Dividendbeleid, Dividend Voorstel

3.a Reserverings- en dividendbeleid (ter bespreking)

De voorzitter

Dan gaan we naar punt 3(a) namelijk reservering en dividendbeleid. Ik stel voor dat we in één keer punten 3(a) en (b) zullen behandelen en daarna heeft u de gelegenheid om over het gehele punt 3 vragen te stellen. En ten aanzien van 3(a) geef ik nu het woord aan Robert.

De heer Swaak

Dank je wel Tom. ABN AMRO's uitkeringspercentage in de vorm van dividend is vastgesteld op vijftig procent (50%) van de gerapporteerde nettowinst toekomend aan aandeelhouders en certificaathouders na aftrek van de AT1 couponbetalingen en minderheidsbelangen. In februari, bij de presentatie van de jaarcijfers, hebben we een aanpassing gemaakt in het raamwerk van ons kapitaal. Er zijn geen wijzigingen in het dividendbeleid. Basel IV blijft de primaire standaard voor ons kapitaal en we hebben de Basel IV CET1 doelstelling nu vastgesteld op dertien-en-een-half procent (13,5%). De drempel van vijftien procent (15%) voor het overwegen van de inkoop van eigen aandelen is komen te vervallen.

3.b Dividend voorstel (ter stemming)

De voorzitter

Dank je wel. Dan gaan we naar punt 3(b), voorstel tot uitkering dividend en ik geef wederom graag het woord aan Robert.

De heer Swaak

ABN AMRO stelt over het jaar 2023 een dividend voor van één euro eenenvijftig (€ 1,51) per aandeel. Daarnaast is ABN AMRO een inkoopprogramma gestart op 15 februari 2024. Het vereiste kapitaal voor het aandeleninkoopprogramma is gereserveerd en is buiten de berekening van de kapitaalratio's per eind 2023 gelaten.

De voorzitter

Dit punt 3(b) is ter stemming, maar ik vraag eerst of er over het hele punt 3 vragen uit de zaal zijn. Dat is niet het geval. Zijn er vragen in de chat?

Moderator

Er zijn geen vragen in de chat.

De voorzitter

Mooi zo. En zoals gezegd 3(b) is ter stemming. De uitslag van de stemming zal ik aan het einde van de vergadering bekendmaken.

4. Decharge

4.a Verlening van decharge aan de individuele leden van de Executive Board in functie gedurende het boekjaar 2023 voor hun taakuitoefening gedurende 2023 (ter stemming)

De voorzitter

Dan gaan we naar punt 4(a). Dat is verlening van decharge aan de individuele leden van de Executive Board in functie gedurende het boekjaar 2023 voor hun taakuitoefening gedurende 2023. We zullen eerst de vragen beantwoorden die we vooraf hebben ontvangen over de décharge van de leden van de Executive Board en de Raad van Commissarissen. En daar kan ik kort over zijn. We hebben geen vragen voorafgaande aan dit punt gekregen. Zijn er vragen uit de zaal ten aanzien van dit punt 4(a). Nee, dat is niet het geval. Zijn er vragen die via de moderator binnenkomen?

Moderator

Mijnheer de voorzitter, er zijn geen vragen.

De voorzitter

Mooi. Zoals gezegd, dit punt is ter stemming en de uitslag wordt aan het einde van de vergadering medegedeeld.

4.b Verlening van decharge aan de individuele leden van de Raad van Commissarissen in functie gedurende het boekjaar 2023 voor hun taakuitoefening gedurende 2023

De voorzitter

Dan gaan we naar punt 4(b), verlening decharge aan de individuele leden van de Raad van Commissarissen in functie gedurende het boekjaar 2023 voor hun taakuitoefening gedurende 2023. Zijn er vragen uit de zaal of in de live chat. Zijn er vragen in de zaal? Via de live chat?

Moderator

Ook niet vanuit de live chat.

De voorzitter

Oké. Dit punt is ook ter stemming en daarvoor geldt hetzelfde dat ik aan het eind van de vergadering de uitslag bekend zal maken.

5. Verslag over het functioneren en de benoeming van de externe accountant

5 (a) Verslag van het functioneren van de externe accountant (ter bespreking)

De voorzitter

Dan gaan we naar punt 5(a) van de agenda: het functioneren van de externe accountant. Daarvoor geef ik graag het woord aan Sarah Russell, de voorzitter van de Audit Commissie. Ze zal een toelichting geven op de belangrijkste bevindingen voortvloeiend uit de jaarlijkse evaluatie van het functioneren van de externe accountant. Sarah, go ahead.

Mevrouw Russell

Dank je wel, Tom. Net als voorgaande jaren hebben we een enquête gehouden onder onze belangrijkste en meest relevante managers die samenwerken met de externe accountant om te zien hoe de dienstverlening van de accountant op cruciale aspecten wordt ervaren. De score geeft een goed beeld van hoe deze dienstverlening binnen ABN AMRO als geheel wordt gezien, inclusief dochterondernemingen. De totaalscore is gelijk aan de evaluatie van vorig jaar en geeft een voldoende score. Hun score bleef in 2023 drie komma acht (3,8) punten op een vijfpuntsschaal. Net als in voorgaande jaren worden onder de respondenten sterke resultaten genoteerd op het gebied van onafhankelijkheid en objectiviteit en kennis en competentie. Ook professioneel-scepticisme en risico-inschattingen, alsmede de evaluatie van risico's in de financiële verslaggeving en controlewerkzaamheden om significante risico's op een afwijking van materieel belang vast te stellen, blijven bevredigend scores. Hoewel het in de loop van de tijd steeds meer verbeterde, worden er mogelijkheden voor verdere verbetering opgemerkt met betrekking tot de kwaliteit van de vertaling van bevindingen in de managementletter naar concrete acties. Een andere mogelijkheid voor verbetering is op het gebied van niet-financiële informatie en ten slotte waren de scores voor gegevensverzameling en innovatie in de controleaanpak iets lager dan vorig jaar. Ook wil ik benadrukken dat het van groot belang is dat EY als voldoende objectief en onafhankelijk wordt gezien om het management adequaat te kunnen uitdagen. EY is nu acht jaar onze externe accountant en toont nog steeds professionele scepsis. EY zorgt ervoor dat dit aanwezig blijft door personeel te rouleren wanneer het langer in dienst is in overeenstemming met de regelgeving. EY zorgde er ook voor dat er voldoende kennis van bankaudits in het team bleef. In dit verband zal de hoofdpartner, Bernard Roeders, aan het einde van de audit van 2023 uit het team rouleren. Hij wordt als lead partner opgevolgd door Hanneke Overbeek. Wij danken de heer Roeders voor zijn inzet voor de controleopdracht en voor de professionele en prettige samenwerking. Dank je wel, Bernard. EY blijft onze accountant tot het boekjaar 2025, hun tiende dienstjaar, waarna een verplichte bedrijfsrotatie zal plaatsvinden. We hebben er alle vertrouwen in dat zij deze audits op een bevredigende manier zullen blijven uitvoeren. Over het algemeen geeft een score van drie komma acht (3,8) voldoening, vooral als je opmerkt dat de trend van deze score door de jaren heen opwaarts is en zich nu stabiliseert. Dank.

De voorzitter

Dank je wel Sarah, en ik wil ook mijn dank graag richting Bernard uitspreken voor het fantastische werk dat hij in de afgelopen jaren voor ons gedaan heeft en Hanneke veel succes wensen. Big shoes to fill, moet ik eerlijkheidshalve zeggen. Zijn er vragen vanuit de zaak? Ja, mijnheer Van de Bos.

De heer Van de Bos

Mijn naam is Van de Bos. Ik denk dat u wel weet welke vraag ik ga stellen. Het is een repeterende vraag die ik eigenlijk ieder jaar stel. Nu wordt het moeilijk.

De voorzitter

Ik denk niet eens na. Ik wacht tot u de vraag stelt.

De heer Van de Bos

Oké. Nee, ik dacht u weet hem.

De voorzitter

Nee.

De heer Van de Bos

De bekende management letter, de zwaarwegende punten, zijn die afgenomen of zijn die toegenomen? Dat is de hele vraag, maar die stel ik ieder jaar. Dat geeft aandeelhouders iets om te zeggen of het bedrijf in control is. Laat ik het zo zeggen.

De voorzitter

Mijn antwoord is ook elk jaar hetzelfde. U sprak over de management letter. Dat betekent dat het een letter is die gericht is aan management en niet aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De heer Roeders heeft zojuist in zijn presentatie gesproken over de werkzaamheden die hij verricht heeft ten aanzien van de controle bij ABN AMRO. Daar kon u vragen over stellen en dat heeft u ook geloof ik gedaan. Ik denk dat het van belang is om te blijven vasthouden aan het beginsel dat de management letter gericht is aan het management en niet aan de aandeelhouders.

De heer Van de Bos

Ik vraag niet inhoudelijk welke punten erin staan en ik vraag ook wat meer, maar overall, de management letter, dus het totaal aantal zwaarwegende punten, want daar gaat het om. Het gaat er niet om of er een sticker op de prullenbak zit. Het gaat erom of het aantal zwaarwegende punten is toegenomen of afgenomen.

De voorzitter

Mijnheer Van de Bos, mijn antwoord blijft hetzelfde. Zijn er nog meer vragen over het functioneren van de externe accountant? Zijn er vragen in de live chat?

Moderator

Er zijn geen vragen in de live chat.

De voorzitter

Dan constateer ik dat er geen vragen meer zijn en nogmaals mijn grote dank richting Bernard Roeders.

5 (b) Benoeming van PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. tot externe accountant voor de boekjaren 2026, 2027 en 2028 (ter stemming)

De voorzitter

Ik ga naar punt 5 (b), benoeming PricewaterhouseCoopers Accountants als externe accountant voor de boekjaren 2026, 2027 en 2028. Ik wijs er dus met name op dat het pas vanaf 2026 het geval is. Dus tot die tijd zal EY de externe accountant van de bank zijn. In het licht van de verplichte roulatie van externe accountants stelt de Raad van Commissarissen, op advies van de Executive Board en op aanbeveling van de Audit Commissie, voor een nieuwe externe accountant te benoemen. Volgens de Europese wetgeving mag de opdrachtperiode voor een accountantsorganisatie niet langer zijn dan tien jaar. Het laatste boekjaar dat onze zittende externe accountant Ernst & Young Accountants als accountant kan optreden, is het boekjaar 2025. De Audit Commissie is in 2023 gestart met een zorgvuldig aanbesteding- en selectieproces voor een nieuwe externe

accountant. Het hoofd Internal Audit nam deel aan de vergaderingen van de Audit Commissie als niet-stemgerechtigd lid. Verder werd voor de coördinatie van de activiteiten een interne taskforce opgericht onder leiding van de Internal Audit. Na het plaatsvinden van een reeks workshops en interviews, evalueerde de Audit Commissie de twee deelnemende accountantsorganisaties op basis van vooraf gedefinieerde selectiecriteria, zoals het hebben van een gekwalificeerd en ervaren team, inclusief lead-partner, de toegevoegde waarde voor ABN AMRO, culturele fit, onafhankelijkheid, manier van werken, inclusief innovatie, vergoedingsvoorstellen en algemene documentatie ter introductie. Op basis van de evaluatie heeft de Audit Commissie besloten om PwC aan te bevelen aan de Raad van Commissarissen. Dit is in lijn met het advies van de Executive Board. De Raad van Commissarissen had daarna nog steeds de mogelijkheid om te kiezen uit de twee kandidaat-kantoren. De Raad van Commissarissen heeft besloten de aanbeveling van de Audit Commissie te volgen en heeft PwC geïdentificeerd als voorkeursaccountantsorganisatie om de externe accountant van ABN AMRO te worden voor de boekjaren 2026, 2027 en 2028. De Raad van Commissarissen stelt nu voor om PwC te benoemen tot externe accountant van ABN AMRO voor de boekjaren 2026, 2027 en 2028. Wij hebben geen vragen vooraf ontvangen over dit agendapunt 5(b), maar ik zie al dat er vragen uit de zaal zijn. Gaat uw gang.

De heer Gailliaert

Dank u wel mijnheer de voorzitter. Ik heb drie vragen op dit onderwerp en die vragen zijn voor de voorzitter van de Audit Commissie, Sarah Russell. Ik kan ze in het Engels stellen. Zou je liever hebben dat ik het in het Engels vraag. Over de roulatie van accountantskantoren heb ik dus drie vragen. Kunt u iets meer vertellen over het proces van de roulatie van accountantskantoren? Waarom heeft Deloitte niet deelgenomen aan de aanbesteding? Tweede vraag: waarom koos ABN AMRO voor PwC in plaats van KPMG? Zijn er zorgen geweest bij de Bank over het incident met examenfraude bij KPMG en hoe is hiermee rekening gehouden in het selectieproces? En ten derde doet PwC ook onderzoek naar examenfraude bij hun kantoor. Hoe kan de auditcommissie er zeker van zijn dat geen van de leden van het auditteam van PwC betrokken is geweest bij examenfraude?

Mevrouw Russell

Hartelijk dank voor de vragen en hartelijk dank voor het stellen ervan in het Engels. Allereerst hebben we drie kantoren gevraagd om in te schrijven op ons controleproces en twee kantoren gaven aan dat ze dat konden doen. We waren niet beperkt tot een keuze uit twee en bij het scannen van de markt konden we twee definitieve voorstellen doen. Ik laat het hierbij, als u mij toestaat. Met betrekking tot het valsspelen waarvan we op de hoogte zijn met betrekking tot KPMG, zijn we ons er ook van bewust dat er een algemene herziening van dit onderwerp is in de branche, en we weten ook dat het niet beperkt is tot Nederland. We begrijpen dus dat accountantskantoren van tijd tot tijd met dit soort problemen te maken hebben en ik denk dat de heer Roeders een belangrijk punt heeft gemaakt over zelfstudie. Het is niet zo dat er sprake is van een incident. Het gaat erom wat je ermee doet, hoe je ervan leert en hoe je jezelf sterker maakt. Met betrekking tot PwC en uw derde vraag zou ik ook willen zeggen dat we er een punt van hebben gemaakt om alle bedrijven die we hebben gesproken te vragen hoe zij niet alleen leren van hun eigen incidenten, maar ook van anderen. We kunnen voorbeelden trekken uit bijvoorbeeld Australië op dit moment voor sommige bedrijven en we vragen hoe ze die lessen meenemen naar hun eigen organisatie en reflecteren. En ik zou willen zeggen dat ik in alle gevallen het gevoel had dat we een zeer open en voor zover mogelijk transparante discussie hadden over dilemma's in de organisatie en hoe ze daarmee om zouden gaan. Dus in dit stadium hebben we vertrouwen in de betrokkenheid, de vragen en de antwoorden en we zijn er ook van overtuigd dat er, voor zover iedereen weet, geen probleem is met de teams die worden voorgesteld.

De heer Gailliaert

Kunt u iets vertellen over waarom u PwC verkoos boven KPMG?

Mevrouw Russell

Allereerst denk ik dat het belangrijk is om te zeggen dat we wisten dat als we een van beide kantoren zouden hebben, we een zeer sterk accountantskantoor zouden kunnen aantrekken. Dus toen kwam het neer op zaken

waarvan we dachten dat het bedrijf bepaalde aandachtspunten voor ons zou kunnen dienen, bijvoorbeeld een outside-in perspectief. We zijn erg op zoek naar een bedrijf dat ons op verschillende manieren en anders kan uitdagen. Het outside-in element was dus erg belangrijk voor ons. We zouden ook graag een bedrijf hebben dat het management kan uitdagen, die frisse ideeën kan inbrengen en ons kan vragen anders te denken. Vanuit de kwaliteit van de audit was het heel close en dan met name vanuit het outside-in perspectief, vonden we dat PwC een sterke kandidaat was.

De heer Gailliaert

Goed, dank u wel.

Mevrouw Russell

Dank u wel.

De voorzitter

Zijn er nog meer vragen in de zaal over dit punt? Zijn er vragen in de chat hierover?

Moderator

Mijnheer de voorzitter, er zijn geen additionele vragen.

De voorzitter

Ook dit agendapunt is ter stemming en ik zal aan het eind van de vergadering de uitslag van de stemming bekendmaken. Dat betekent dat we nu gaan naar punt 6 van de agenda. Dat is het bezoldigingsbeleid.

6. Bezoldigingsbeleid

De voorzitter

Dit agendapunt ziet op de vaststelling van het voorgestelde bezoldigingsbeleid voor de Raad van Commissarissen en de Executive Board. Het huidige bezoldigingsbeleid is voor beide vastgesteld in de AVA van 2020 en in de tweede helft van 2023 heeft de Raad van Commissarissen, en met name de Remuneratie Commissie, het volledige bezoldigingsbeleid voor de Raad van Commissarissen en de Executive Board uitvoerig beoordeeld. De Remuneratie Commissie heeft kennisgenomen van ontwikkelingen en marktpraktijken met betrekking tot bezoldiging. Na zorgvuldige afweging, en op aanbeveling van de Remuneratie Commissie, heeft de Raad van Commissarissen het voorgestelde bezoldigingsbeleid voor de Raad van Commissarissen en de Executive Board geagendeerd voor vaststelling in deze vergadering. Het voorgestelde beleid kunt u vinden in de vergaderdocumenten die u heeft ontvangen. Daarin vindt u ook het begeleidende schrijven van mijn collega Dorland, de voorzitter van de Remuneratie Commissie. De begeleidende brief maakt deel uit van het voorgestelde beleid. Een besluit tot wijziging van het bezoldigingsbeleid van de Raad van Commissarissen en van de Executive Board wordt genomen met een meerderheid van ten minste vijfenzeventig procent (75%) van de uitgebrachte stemmen. Dan gaan we naar punt 6(a).

6 (a) Wijziging van het bezoldigingsbeleid van de Raad van Commissarissen (ter stemming)

De voorzitter

Allereerst het voorgestelde bezoldigingsbeleid van de Raad van Commissarissen en ik geef graag het woord aan Arjen om het voorgestelde bezoldigingsbeleid van de Raad van Commissarissen toe te lichten en eventuele vragen te beantwoorden.

De heer Dorland

Dank je, Tom. Laat ik het kort houden. Het bezoldigingsbeleid, dat voor het laatst dus in 2020 is gewijzigd, wordt in het voorgestelde beleid voortgezet. De belangrijkste wijziging in het voorgestelde beleid is de toename in vergoeding van het aantal commissielidmaatschappen van maximaal twee naar maximaal drie commissielidmaatschappen. De eerder zelfopgelegde beperking op de vergoeding van twee commissies wordt niet langer als marktconform beschouwd. Daarnaast betekent de extra commissie die wij al besproken hebben, de Supervisory Sustainability Commissie, een extra belasting en toename van de tijdsbesteding van de Commissarissen. Laat ik het hierbij laten, Tom.

De voorzitter

Zijn er vragen uit de zaal? Die zijn er niet. We hebben ook voorafgaand aan deze vergadering geen vragen ontvangen. Zijn er vragen via de live chat?

Moderator

Er zijn geen vragen vanuit de chat.

De voorzitter

Dan zijn er geen vragen meer. U hebt wel een vraag. Beter laat dan nooit.

De heer Vreeken

Het is niet laat. Ik vind de remuneratie, gezien de kwaliteit van de Raad van Commissarissen en Raad van Bestuur zeer bescheiden en dat wou ik even vermelden.

De voorzitter

Deze opmerking aanvaarden wij in dank.

De heer Vreeken

Ja dat snap ik. Maar het gaat toch om twee en een half miljard euro (€ 2.500.000.000) winst, even uit mijn hoofd. Dan is dit zeer bescheiden.

De voorzitter

Dank u voor deze opmerking. Zijn er nog meer vragen? Er waren geen vragen in de chat. Ook dit punt is zoals gezegd ter stemming.

6 (b) Wijziging van het bezoldigingsbeleid van de Executive Board (ter stemming)

De voorzitter

Dan gaan we naar punt 6(b), bezoldigingsbeleid van de Executive Board. Arjen, je hebt wederom het woord.

De heer Dorland

Dank je, Tom. De belangrijkste wijzigingen in het bezoldigingsbeleid ten opzichte van het bestaande beleid is dat het raamwerk van KPI's is geactualiseerd om beter aan te sluiten bij de samenstelling van de Executive Board, waaraan sinds november 2021 commerciële rollen zijn toegevoegd. Deze vragen om een andere targetsetting dan niet-commerciële rollen. Daarnaast wordt nu de koppeling gemaakt met de strategie en duurzaamheidsdoelstellingen. De bandbreedtes in het KPI-raamwerk zijn aangepast, onder meer om een hoger gewicht toe te kennen aan de duurzaamheidsgerelateerde KPI's. In tegenstelling tot financiële KPI's laten de aandachtsgebieden voor niet-financiële KPI's ruimte aan de Raad van Commissarissen om meer specifieke prestatimaatstaven binnen die aandachtsgebieden vast te stellen. Laat ik het hierbij laten, Tom.

De voorzitter

Dank je wel. We hebben geen vragen vooraf ontvangen. Zijn er vragen hier in de zaal? Ja, gaat uw gang.

De heer Gailliaert

Ja, ik heb één vraag op dit onderwerp. PGGM is heel erg tevreden dat de ABN AMRO een prestatimaatstaf heeft gekoppeld aan de klimaatstrategie als onderdeel van de niet-financiële prestatimaatstaven in het beloningsbeleid. Ik vroeg mij af of scope 3-emissies ook mee worden genomen in die maatstaf.

De voorzitter

Arjen, kun je dit beantwoorden?

De heer Dorland

Wij zijn wel van plan om onze eigen prestaties te meten. Dus als we daar scope 3 in opnemen, zullen we dat ook zeker mee meten in die KPI. Maar zoals we ook weten is wet- en regelgeving nog in ontwikkeling. Er is van alles nog in ontwikkeling. Dus wij willen met die KPI ook steeds dichterbij komen naar wat wij zelf presteren en wat verder wegblijven van wat we nu nog doen, de Dow Jones Sustainable Index bijvoorbeeld, omdat we echt onze eigen prestaties willen meten en daarover rapporteren en daar dan verantwoording over afleggen. Dus daar waar Robert eerder aangaf dat we in onze portfolio's die we nu al doorgelicht hebben, dus de negenenzestig procent (69%) en straks meer, die doelstelling zullen we meenemen en ook hierop reflecteren in de targetsetting.

De heer Gailliaert

Perfect. Hartelijk dank.

De voorzitter

Dank Arjen en dank voor uw vraag. Ja, gaat uw gang.

De heer Jansen

Ik had nog één vraag. Er is natuurlijk het plafond van twintig procent (20%) en ik zie heel veel KPI's. Dus de vraag is heel concreet eigenlijk. De targets zijn vrij versnipperd. Dus in hoeverre ziet u een financiële prikkel? Is er daadwerkelijk sprake van een financiële prikkel als het gaat om die KPI's of moet er eigenlijk niet meer een concentratie plaatsvinden in de KPI's om echt te kunnen sturen op bepaalde zaken?

De voorzitter

Arjen.

De heer Dorland

We hebben, mede naar aanleiding van de gesprekken die we gevoerd hebben als Remuneratie Commissie met aandeelhouders en andere stakeholders, de weging in financiële KPI's omhoog bijgesteld tot maximaal vijftig procent (50%), maar het ligt natuurlijk wel aan de rol. Controlefuncties hebben natuurlijk een andere weging hierin dan de commerciële businessseenheden. Maar verder kunnen we niet gaan want wij zijn ook gebonden aan andere regelgeving die de balans tussen financieel en niet-financieel heel duidelijk vastlegt. Maar het belangrijkste, en daar kunnen we op dit moment niets aan veranderen, is het bonusverbod dat we opgelegd gekregen hebben zolang de staat nog aandelen heeft en er is ook een salary freeze. Dus wij kunnen de beloning uiteindelijk niet hard koppelen aan het behalen van bepaalde KPI-doelstellingen zoals wij die wel hanteren. Dat is een beperking waar wij op dit moment mee te maken hebben en waar wij niet onderuit kunnen.

De heer Jansen

Dus het is eigenlijk het maximum haalbare binnen het kader.

De heer Dorland

Ja, binnen het wettelijke en regelgevingskader is dit het maximaal haalbare.

De heer Jansen

Helder. Hartelijk dank.

De voorzitter

Dank. Zijn er nog meer vragen in de zaal? Zijn er nog vragen in de chat?

Moderator

Er zijn geen additionele vragen vanuit de chat.

De voorzitter

Dank. Dit punt is ter stemming en de uitslag wordt aan het eind van de vergadering bekendgemaakt. Ik stel voor dat we nu naar punt 7 van de agenda gaan.

7. Samenstelling van de Raad van Commissarissen

7 (a) Mededeling van vacatures in de Raad van Commissarissen (ter bespreking)

De voorzitter

Dat zijn de mededelingen van vacatures in de Raad van Commissarissen. Dan gaan we allereerst naar punt 7(a), de mededeling van vacatures in de Raad van Commissarissen. Volgens het aftredingsschema van de Raad van Commissarissen verloopt het huidige mandaat van Laetitia Griffith en Arjen Dorland aan het eind van deze Algemene Vergadering. Daardoor ontstaan twee vacatures. Voor deze vacatures zijn de profielschetsen als vergaderdocument toegevoegd. Beiden, zowel Laetitia Griffith als Arjen Dorland, hebben aangegeven graag beschikbaar te zijn voor een nieuwe termijn als lid van de Raad van Commissarissen. Voordat ik u de gelegenheid geef om vragen te stellen of opmerkingen te maken, stel ik voor dat we eerst overgaan naar agendapunten 7(b) en (c) de gelegenheid voor de Algemene Vergadering tot het doen van aanbevelingen, met inachtneming van de profielschetsen en de toelichting van de Raad van Medewerkers.

7 (b) Gelegenheid voor de Algemene Vergadering tot het doen van aanbevelingen, met inachtneming van de profielschetsen (ter bespreking)

De voorzitter

7(b) is gelegenheid voor de Algemene Vergadering tot het doen van aanbevelingen, met inachtneming van de profielschetsen. Tot op heden hebben wij van onze aandeelhouders en certificaathouders geen gemotiveerde aanbevelingen ontvangen voor de voordrachten voor de genoemde vacatures. Ik ga er daarom van uit dat de Algemene Vergadering geen gebruik wenst te maken van het recht tot aanbeveling, maar ik stel de Algemene Vergadering graag in de gelegenheid dat alsnog te doen, vragen te stellen of opmerkingen te maken over dit agendapunt. Er zijn geen vragen van buiten ontvangen. Zijn er vragen in de zaal? Ja, gaat uw gang, mijnheer Vreeken.

De heer Vreeken

Er zijn eventueel twee oud-CEO's die ik mogelijk interessant zou vinden. Dat is Ben Noteboom van Randstad, want bij KPN hebben ze een CPO, een Chief People Officer, en ik vind dat iets dat in elk bedrijf zou kunnen. Daarnaast zou gedacht kunnen worden, maar dat zou eventueel moeilijk kunnen liggen, aan Ralph Hamers, oud-ING, en dat zou een bijzondere benoeming zijn.

De voorzitter

Dank u wel voor deze suggesties en we zullen deze in acht nemen. Dank u wel. Zijn er nog meer vragen of opmerkingen vanuit de zaal? Dan vraag ik aan de moderator of er via de live chat vragen zijn binnengekomen?

Moderator

Mijnheer de voorzitter, er zijn geen vragen van de live chat.

De voorzitter

Dan constateer ik dat er geen vragen zijn en dat de Algemene Vergadering geen gebruik heeft gemaakt van het recht tot aanbeveling, weliswaar suggesties maar dat is geen aanbeveling.

7 (c) Gelegenheid tot toelichting van de standpunten van de Raad van Medewerkers (ter bespreking)

De voorzitter

Ik stel voor dat wij doorgaan met het volgende agendapunt en dat is 7(c), gelegenheid tot toelichting van de standpunten van de Raad van Medewerkers. De Raad van Commissarissen heeft de Raad van Medewerkers verzocht om een standpunt in te nemen inzake de voorgestelde herbenoeming van Laetitia Griffith en Arjen Dorland voor een termijn van vier jaar respectievelijk twee jaar. De positieve standpunten van de Raad van Medewerkers ten aanzien van de voordrachten zijn opgenomen in de vergaderstukken voor de Algemene Vergadering. Daarin kunt u lezen dat de Raad van Medewerkers heeft ingestemd met de voordrachten. De Raad van Medewerkers heeft aangegeven om tijdens de Algemene Vergadering zijn standpunten niet verder toe te lichten. Dan gaan we naar punt 7(d) en dat is herbenoeming van de leden van de Raad van Commissarissen.

7 (d) Herbenoeming leden van de Raad van Commissarissen

De voorzitter

De Raad van Commissarissen stelt voor om Laetitia Griffith en Arjen Dorland te herbenoemen. Met de herbenoemingen onder dit agendapunt, zal zevenenvijftig procent (57%) van de zetels in de Raad van Commissarissen worden ingenomen door vrouwen en dus drieënveertig procent (43%) door mannen. De Raad van Commissarissen is ervan overtuigd dat met de voorgestelde herbenoemingen de samenstelling zodanig is dat de Raad van Commissarissen zijn taak naar behoren kan blijven vervullen. Dit agendapunt is natuurlijk ter stemming. We gaan door naar de onderdelen i en ii van agendapunt 7(d), de herbenoemingen van Laetitia Griffith en Arjen Dorland.

i. Herbenoeming Laetitia Griffith als lid van de Raad van Commissarissen (ter stemming)

De voorzitter

Eerst het punt herbenoeming Laetitia Griffith. Het eerste onderdeel heeft betrekking op de herbenoeming van Laetitia Griffith als lid van de Raad van Commissarissen per het einde van deze vergadering voor een periode van vier jaar die zal eindigen per het sluiten van de AVA van 2028. Zoals u in de convocatie heeft kunnen lezen wordt Laetitia Griffith voor herbenoeming voorgedragen op basis van haar diepgaande kennis van de regelgeving en stakeholders waar financiële instellingen mee te maken hebben, haar succesvolle staat van dienst, competenties en uitgebreide bestuurlijke ervaring. ABN AMRO heeft er alle vertrouwen in dat Laetitia Griffith haar taken actief blijft uitvoeren en dat zij haar eigen gedegen, objectieve en onafhankelijke besluiten neemt en oordelen vormt in het kader van haar functie en haar verantwoordelijkheden als lid van de Raad van Commissarissen. Voor meer informatie verwijs ik graag naar het cv van Laetitia Griffith, dat is opgenomen in de vergaderstukken. Zijn er vragen? Zijn er vragen in de live chat?

Moderator

Er zijn geen vragen.

De voorzitter

Dit agendapunt is ter stemming. De uitslag wordt later bekendgemaakt. Dan gaan we naar punt ii van punt 7(d),

ii. Herbenoeming Arjen Dorland als lid van de Raad van Commissarissen (ter stemming)

De voorzitter

Herbenoeming Arjen Dorland als lid van de Raad van Commissarissen per het einde van deze vergadering voor een periode van twee jaar die zal eindigen per het sluiten van de Algemene Vergadering van 2026. Dit zal de derde termijn van Arjen Dorland worden. Conform de Corporate Governance Code is de herbenoeming daarom voor een termijn van twee jaar. Zoals u in de convocatie heeft kunnen lezen en zoals zojuist benoemd bij het agendapunt van het verslag van de Raad van Commissarissen wordt Arjen Dorland voor herbenoeming

voorgedragen op basis van zijn waardevolle ervaring in een breed scala aan industrieën en de manier waarop hij zijn rol als vicevoorzitter van de Raad van Commissarissen, voorzitter van de Remuneratie Commissie, lid van de Selectie- & Benoemingscommissie en lid van de Audit Commissie vervult. ABN AMRO vertrouwt erop dat Arjen Dorland zich actief zal blijven inzetten voor zijn taken en zijn eigen gedegen, objectieve en onafhankelijke beslissingen en oordelen zal blijven nemen bij het uitoefenen van de rol en verantwoordelijkheid van een lid van de Raad van Commissarissen. Voor meer informatie wordt verwezen naar het cv van Arjen Dorland, dat is opgenomen in de vergaderstukken voor deze Algemene Vergadering. Er zijn geen vragen vooraf ontvangen. Zijn er vragen uit de zaal? Ja, mijnheer Van de Bos.

De heer Van de Bos

Snap ik het nu niet, want er staat 2028 en dat zou dan vier jaar zijn of schiet ik mis?

De voorzitter

Ik heb net voorgelezen dat het tot 2026 is. Blijkbaar staat het verkeerd op het beeldscherm maar zoals ik voorgelezen heb is het tot 2026.

De heer Van de Bos

Dus ik was wakker.

De voorzitter

U was wakker, maar daar ga ik zonder meer vanuit dat u wakker bent. U bent altijd wakker volgens mij.

De heer Van de Bos

Oké, dan zijn we het eens.

De voorzitter

Oké. Zijn er nog meer vragen in de zaal of vragen in de live chat?

Moderator

Er zijn geen vragen in de live chat.

De voorzitter

Dit punt is ter stemming, maar ik kan u al verklappen dat beiden met een grote meerderheid van stemmen zijn verkozen inmiddels. Dus mijn felicitatie aan beiden. Dan gaan we naar punt 8 van de agenda.

8. Samenstelling van de Executive Board

De voorzitter

Dat is de samenstelling van de Executive Board, bestaande uit de kennisgeving van de voorgenomen herbenoeming van Robert Swaak als CEO en de voorgenomen benoeming van Caroline Oosterloo van 't Hoff als interim CRO en lid van de Executive Board.

8 (a) Mededeling van de beoogde herbenoeming van Robert Swaak als lid van de Executive Board met als functie Chief Executive Officer (CEO) (ter bespreking)

De voorzitter

Allereerst punt 8(a), herbenoeming van Robert Swaak. Onder Robert's leiding heeft de bank grote stappen voorwaarts gezet en een duidelijk profiel gekozen. Zo werden onder meer alle niet-Europese activiteiten van de zakentak afgestoten en is het thema duurzaamheid een meer integraal onderdeel gemaakt van de strategie en de bank. De Raad van Commissarissen is verheugd dat Robert bereid is om nog vier jaar CEO van ABN AMRO te blijven en wij doen dan ook graag kennisgeving aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van de voorgenomen herbenoeming van Robert als CEO. Zijn nieuwe termijn gaat in na afloop van deze vergadering en duurt tot de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 2028. De Raad van Medewerkers en de NLFI zijn in de gelegenheid gesteld advies uit te brengen over de voorgenomen herbenoeming.

8 (b) Mededeling van de beoogde benoeming van Caroline Oosterloo van 't Hoff als interim-lid van de Executive Board met als functie Chief Risk Officer (CRO)

De voorzitter

En punt 8(b) is de kennisgeving van de benoeming van Caroline Oosterloo van 't Hoff als interim-CRO en lid van de Executive Board. Zoals al eerder gememoreerd loopt de termijn van Tanja Cuppen als CRO af na afloop van deze vergadering en zij heeft aangegeven niet beschikbaar te zijn voor een volgende termijn. De wervings- en selectieprocedure voor het permanent vervullen van deze functie loopt. Gezien de zwaarte van de positie en de aard, omvang en complexiteit van deze functie binnen de bank, stelt de Raad van Commissarissen voor een interim-CRO te benoemen per de datum van deze vergadering. De interim-CRO zal worden benoemd als regulier lid van de Executive Board. De termijn van benoeming zal zijn tot het moment per wanneer de permanente opvolger van Tanja Cuppen zal worden benoemd. Caroline Oosterloo-van 't Hoff vervult op dit moment bij ABN AMRO een centrale rol in het risicomanagement als hoofd Central Risk Management. Zij is een uitermate gekwalificeerde, professionele en ervaren senior executive. Ze begon haar carrière meer dan dertig jaar geleden bij ABN AMRO en heeft verschillende leidinggevende functies bekleed op commercieel gebied, operations en risicomanagement. Wij doen daarom graag kennisgeving aan de AVA van de voorgenomen benoeming van Caroline Oosterloo-van 't Hoff als tijdelijk CRO en lid van de Executive Board. De belangrijkste elementen voor de bezoldiging van Caroline Oosterloo-van 't Hoff zijn op de website van ABN AMRO gepubliceerd. Nu krijgt u de gelegenheid om zowel over punt 8(a) als 8(b) vragen te stellen. Heeft iemand vragen over 8(a) en/of 8(b). Ja, mijnheer Vreeken.

De heer Vreeken

Ik ben bijzonder verheugd dat de heer Swaak wordt voorgedragen. Wat ik wel mooi vond hier was dat de Centrale Ondernemingsraad er was. Een ander punt dat speelt bij medewerkers is dat veel medewerkers kinderen hebben. Vijftien procent (15%) van de kinderen die gaan studeren, zitten in de pechgeneratie. Dat zijn

zo'n twee en een half duizend (2.500) medewerkers die kinderen hebben die tussen de wal en het schip vallen. Naast een bedrag dat zij terug moeten betalen, gaat de rente van een half procent naar twee-en-een-half procent (2,5%) en waarschijnlijk nog meer. Misschien dat de Centrale Ondernemingsraad voor medewerkers samen met de heer Swaak kan kijken wat zij kan betekenen binnen de Nederlandse maatschappij. Verder Murphy's law, sponsoring. ABN AMRO sponsort Ajax en daar is sprake van Murphy's law. Het blijft maar doorgaan. Ik vind het heel mooi dat jullie Ajax blijven sponsoren. Ga ermee door zou ik zeggen, dan komt het vanzelf goed. Jullie sponsoren ook tennis en ik zou daarbij ook graag ballet en opera willen zien als onderdeel. De heer De Swaan, dat wist ik al uit zijn interview uit 2018, is daar erg voor. En daarnaast eventueel ook kunst, bijvoorbeeld de PAN of de TEFAF. Dat zijn toch dingen die passen bij de statuur van de ABN AMRO, want met twee-en-een-half miljard euro (€ 2.500.000.000) winst heb je daar wel geld voor. Ik zou het ook fijn vinden als de kwaliteit uit Raden van Bestuur en Raden van Commissarissen worden ingezet voor de politiek, want hier zit veel meer kwaliteit aan tafel, zowel inhoudelijk als communicatief, en dat kan de politiek goed gebruiken. Maar de meeste mensen uit het bedrijfsleven die hebben er niet zoveel zin meer in. Daarom is het zo'n rommeltje nu in de politiek denk ik. Tot slot, de laatste mooie interviews van de heer Swaak en De Swaan zijn van zo'n vijf jaar geleden. Het zou mooi zijn als we dit jaar weer een mooi interview krijgen in het NRC, tenminste dat kwam ik net tegen, een mooi groot interview. Dus de prachtige interviews die jullie hebben gegeven die zie ik graag gecontinueerd worden.

De voorzitter

Dank mijnheer Vreeken. Ik wil twee dingen even rechtzetten. Eén, wij sponsoren niet Ajax maar de dames van Ajax en die zijn zeer succesvol. Daar speelt Murphy's law helemaal niet. Dat moeten we ons even goed in onze oren knopen en dat het goed in de notulen terechtkomt. Ten tweede heeft volgens mij de heer Swaak nog kortgeleden een interview gegeven onder het genot van een heerlijke lunch in het FD.

De heer Swaak

In het FD maar in de NRC heeft ook een interview gestaan.

De voorzitter

Maar alle andere suggesties die nemen wij ons zeer ter harte. Dank u wel.

De heer Vreeken

Dank u.

De voorzitter

Mijnheer Van de Bos.

De heer Van de Bos

Ik ben zelf ook blij dat de heer Swaak nog vier jaar aan de bank minimaal verbonden blijft want het is al genoeg, laat ik het oneerbiedig zeggen, een duiventil gebleken. Er kwamen bestuurders en die waren met misschien twee jaar weer weg. Denk aan onze Deense bestuurder die u nog persoonlijk, mijnheer De Swaan, uit Kopenhagen heeft opgehaald, kan ik mij herkennen, maar een aantal vaste bestuurders is wel aan te bevelen.

De voorzitter

Even voor de duidelijkheid, de heer Bornfeld werkte al voor de ABN AMRO toen ik voorzitter van de Raad van Commissarissen werd. Dus ik heb hem niet persoonlijk uit Denemarken gehaald. Zijn er nog meer vragen? Zijn er vragen in de live chat?

Moderator

Er zijn geen vragen in de live chat.

De voorzitter

Dan gaan we over naar punt 9 van de agenda, maar niet nadat ik zowel Robert als Caroline gelukwens met hun benoeming want daar hoeft niet over gestemd te worden. Daar hoef ik geen voorafgaand inzicht in de uitslag van de stemming te geven.

9. Uitgifte van nieuwe aandelen door ABN AMRO en inkoop van (certificaten van) aandelen door ABN AMRO

De voorzitter

We gaan naar punt 9. Dat is de uitgifte van aandelen en de inkoop van certificaten van aandelen door ABN AMRO, een stemmingspunt. De Algemene Vergadering is bevoegd de Executive Board te machtigen tot uitgifte van aandelen of toekenning van rechten tot het nemen van aandelen, tot uitsluiting van voorkeursrechten en tot inkoop van aandelen of certificaten van aandelen in het aandelenkapitaal van ABN AMRO. De Executive Board stelt, met goedkeuring van de Raad van Commissarissen, voor om de machtigingen die de AVA tijdens de vergadering van 19 april 2023 heeft verleend voor een periode van achttien maanden te vervangen door nieuwe machtigingen voorgesteld onder agendapunten 9(a), 9(b) en 9(c). Deze machtigingen geven ABN AMRO de flexibiliteit om snel te kunnen handelen als de omstandigheden vragen om over te gaan tot de uitgifte of inkoop van aandelen of certificaten. Agendapunt 9 omvat drie onderliggende punten. Ik stel voor dat wij in één keer door 9(a), 9(b) en 9(c) heen zullen gaan. Daarna heeft u de gelegenheid om over het gehele agendapunt 9 vragen te stellen.

9 (a) Machtiging tot uitgifte van aandelen en/of het verlenen van rechten tot het nemen van aandelen (ter stemming)

De voorzitter

Wij starten met agendapunt 9(a). Het voorstel luidt om de Executive Board met ingang van vandaag, voor een periode van achttien maanden, te machtigen tot (i) de uitgifte van gewone aandelen, voor alle duidelijkheid exclusief gewone aandelen B, en tot (ii) het toekennen van rechten tot het nemen van dergelijke gewone aandelen tot maximaal tien procent (10%) van het geplaatste aandelenkapitaal van ABN AMRO op de datum van vandaag. De Executive Board zal telkens alleen met goedkeuring van de Raad van Commissarissen van deze machtiging gebruik kunnen maken. Verder geldt dat deze machtiging niet gebruikt kan worden voor uitgiften ten behoeve van een dividenduitkering in aandelen of ten behoeve van prestatiebeloningen voor het management of andere medewerkers.

9 (b) Machtiging tot beperking of uitsluiting van voorkeursrechten (ter stemming)

De voorzitter

Dan gaan we door naar agendapunt 9(b), het voorstel machtiging tot beperking of uitsluiting van voorkeursrechten. Ook hiervoor geldt dat de Executive Board alleen met goedkeuring van de Raad van Commissarissen van deze machtiging gebruik kan maken. Omdat vandaag meer dan de helft van het geplaatste kapitaal is vertegenwoordigd, kan uw vergadering met een gewone meerderheid over het voorstel besluiten.

9 (c) Machtiging tot de inkoop van (certificaten van) aandelen in het eigen aandelenkapitaal van ABN AMRO (ter stemming)

De voorzitter

We gaan door naar agendapunt 9(c), het voorstel machtiging tot de inkoop van aandelen dan wel certificaten van aandelen in het eigen aandelenkapitaal van ABN AMRO. Het voorstel is om de Executive Board met ingang van vandaag, voor een periode van achttien maanden, te machtigen tot inkoop van volledig volgestorte gewone aandelen in het eigen kapitaal van ABN AMRO, of certificaten van aandelen via de beurs of op een andere wijze. Voor alle duidelijkheid, dit ziet niet toe op gewone aandelen B. De Executive Board kan telkens alleen met goedkeuring van de Raad van Commissarissen van deze machtiging gebruikmaken. Een inkoop van aandelen of

certificaten van aandelen in het aandelenkapitaal van ABN AMRO zou bijvoorbeeld kunnen plaatsvinden ten behoeve van een herstructurering of vermindering van kapitaal, inclusief het teruggeven van kapitaal aan de aandeel- en/of certificaathouders. Dit gebeurt alleen als wordt voldaan, en ook daarna nog steeds wordt voldaan, aan bestaande en toekomstige solvabiliteitseisen van de toezichthouders. De koers per gekocht aandeel of certificaat van aandeel in het aandelenkapitaal van ABN AMRO dient hierbij minimaal gelijk te zijn aan de nominale waarde van de gewone aandelen en maximaal gelijk te zijn aan honderdtien procent (110%) van de hoogste koers waartegen de certificaten op de transactiedatum dan wel de voorafgaande handelsdag op Euronext Amsterdam werden verhandeld. Indien verleend, vervangt deze machtiging de machtiging afgegeven door de Algemene Vergadering van 19 april 2023, met dien verstande dat het op 14 februari 2024 aangekondigde aandelen inkoopprogramma zal worden afgerond onder toepassing van de in 2023 verleende machtiging. Er zijn geen vragen ontvangen voorafgaand aan de vergadering. Zijn er vragen op dit moment in de zaal? Dat blijkt niet het geval. Zijn er vragen in de chat?

Moderator

Mijnheer de voorzitter, er zijn geen vragen uit de chat.

De voorzitter

Deze agendapunten zijn ter stemming zoals ik al aangaf en de uitslag zal aan het eind van deze vergadering bekendgemaakt worden.

10. Intrekking van (certificaten van) aandelen in het geplaatste aandelenkapitaal van ABN AMRO (ter stemming)

De voorzitter

Dan ga ik naar punt 10, intrekking van certificaten van aandelen in het geplaatste aandelenkapitaal van ABN AMRO. Ook dit is ter stemming. Aan de AVA wordt voorgesteld om, op voorstel van de Executive Board en onder voorbehoud van goedkeuring van de Raad van Commissarissen en van de ECB en andere relevante toezichthouders, te besluiten tot intrekking van de volgestorte gewone aandelen of een deel daarvan in het eigen aandelenkapitaal van de ABN AMRO die door ABN AMRO zijn verkregen via de beurs of door de inkoop van eigen aandelen of certificaten op basis van de onder 9(c) verstrekte machtiging. Het voorafgaande ziet niet op gewone aandelen B. De intrekking van de ingekochte eigen aandelen zal beperkt zijn tot tien procent (10%) van het totaal uitstaande aandelenkapitaal van ABN AMRO op de datum van de Algemene Vergadering, en is toegestaan voor een periode van achttien maanden na de datum van deze Algemene Vergadering. Er zijn geen vragen voorafgaand aan de vergadering ontvangen. Zijn er nu vragen in de zaal? Dat is niet het geval. Zijn er vragen via de live chat?

Moderator

Er zijn geen vragen vanuit de live chat.

De voorzitter

Dan constateer ik dat er geen vragen meer zijn. Dit was dames en heren, het laatste agendapunt waarop u uw stem kunt uitbrengen. De mogelijkheid om uw stem uit te brengen wordt binnen enkele momenten gesloten en aan het einde van de vergadering, na afloop van de rondvraag, worden de stemuitslagen bekendgemaakt.

11. Rondvraag en sluiting

De voorzitter

Dan gaan we over naar punt 11 van de vergadering en dat is de rondvraag. Zijn er vragen voor de rondvraag? Ja, gaat uw gang.

De heer Jansen

Ik zal het kort houden maar er was toch nog een kleine overname aangekondigd in het jaarverslag, BUX natuurlijk. Het werd acht keer vermeld wat ik betrekkelijk weinig vond. We begrijpen dat het mee gaat helpen met het versnellen van de strategie, maar bij BUX denken wij ook aan een start-up waarbij wellicht de compliance-cultuur anders is dan bij ABN AMRO, als het gaat om het op orde hebben van klantendossiers, witwassen en dat soort zaken. In hoeverre is daar due diligence naar gedaan en wordt dat als een risico gezien waarbij ik ook heb begrepen dat jullie al vroegtijdig investeerden in dit bedrijf en via wholesale er al diensten mee deden. Maar ik vraag mij toch af of hier nog risico's zitten waar wij rekening mee zouden moeten houden.

De voorzitter

Robert.

De heer Swaak

U mag ervan uitgaan als wij een acquisitie aankondigen dat wij al het werk gedaan hebben wat daarbij hoort inclusief due diligence op de relevante onderwerpen.

De heer Jansen

Oké, dat stelt gerust. Dat was de laatste vraag en het thema van de dag is toch natuurlijk de claim. Het is duidelijk dat u zich daar niet in herkent. De bedragen komen niet overeen, waarbij miljarden worden genoemd. En dan vraag ik mij toch af miljarden is meervoud. Is het dan een miljard? Is het een paar honderd miljoen? Is het tien miljoen of één miljoen? Kunt u daar iets zeggen over de blootstelling die het mogelijk wel is als het geen miljarden zijn.

De heer Swaak

De getallen worden niet onderbouwd. Dus wij herkennen de getallen niet. Dus ik kan daar niets over zeggen.

De heer Jansen

Helder.

De voorzitter

Dan kijk ik even naar de regie of de stemming inmiddels afgerond is. U ziet de resultaten achter u. Ik noem alleen even de percentage op. Punt 2 met negenennegentig komma zesendertig procent (99,36%), punt 2(g) honderd procent (100%), 3(b) honderd procent (100%), punt 4(a) zesennegentig komma negentien procent (96,19%), 4(b) zesennegentig komma negentien procent (96,19%), 5(b) negenennegentig komma achtennegentig procent (99,98%), 6(a) negenennegentig komma achtentachtig procent (99,88%), 6(b) zevenennegentig komma vierenvijftig procent (97,54%), 7(d)i negenennegentig komma vierendertig procent (99,34%), 7(d)ii vijfnegentig komma negenenzestig procent (95,69%). Dan 9(a) negenennegentig komma vijfenvijftig procent (99,55%), 9(b) vijfnegentig komma vijftien procent (95,15%), 9(c) negenennegentig komma negen procent (99,9%), 10 negenennegentig komma tweeënnegentig procent (99,92%). Dat was het denk ik. Ja, dat was het. Dank voor de snelle verwerking van de stemmingen. Dus alle punten zijn, mag ik wel zeggen, met een ruime meerderheid aangenomen. Dank. Al degenen die het persoonlijk betreft van harte gefeliciteerd. Als er geen vragen meer voor de rondvraag zijn wil ik toch ook van onze kant van de Raad van Commissarissen even terugkomen bij Tanja om

jou voor je inzet in de afgelopen jaren te bedanken. Jouw expertise en ervaring zijn van zeer grote waarde geweest voor de Executive Board en daarom ook zeer veel dank voor jouw enorme bijdrage aan het werk van de ABN AMRO. Ik kom er later in een wat kleinere setting nog op terug, Tanja. Dan als laatste een warm welkom aan de interim-CRO, Caroline Oosterloo. Wij wensen je veel succes en we zijn erg blij met je komst. Ik weet dat ik namens al mijn collega's spreek dat we uitkijken naar de samenwerking. Dat gezegd zijnde sluit ik de vergadering en dank iedereen voor zijn of haar aanwezigheid en bijdrage aan deze vergadering. De vergadering is gesloten.